

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Prijs der advertentiën.

Per regel	f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . .	- 0.09
» » » 1000 »	- 0.08
» » » 3000 »	- 0.07

Vrij aan huis of franco per post binnenland bij vooruitbetaling . f 2.00
 Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
 Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
 Men abonneert zich voor minstens zes maanden ingaande op den dag der eerste toezending f 1.—

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Secretaris, M. A. VAN HEEKEREN, 791 Loosdamscheweg, beiden Den Haag.
 Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 109 Laan Copes v. Cattenb.
 Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagspoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is: Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der vervoer in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice).

De ondergeteekende
 wonende te _____ wenscht
 donateur-trice te worden der Vereeniging „Oost en West” tegen een jaarlijksche contributie van f _____ den 190
 Handteekening:
 Straat of gracht:

Inhoud van dit nummer.

Het-in Nederland-Weekken van belangstelling voor Indië. — Oost-Ind. Berichten. — West-Ind. Berichten. — Op de Mailboot. — Congres voor Kinderbescherming. — Ingezonden. — Boekaankondiging. — Van Vreemde Koloniën. — Voornaamste Inhoud van Ned. Tijdschriften voor Oost en West-Indië. — Mail. — Feuilleton.

Het-in Nederland-Weekken van belangstelling voor Indië.

(Ingezonden).

Wie schrijft, doet het in de hoop, dat er notitie van genomen zal worden. Daarom zeg ik den heer I. H. dank voor de door hem in het Koloniaal Weekblad van 18 Juni j.l. gemaakte opmerkingen, al voegt hij er aan toe, dat het door mij aangeprezene hem niet alleen niet toelacht, maar zelfs onuitvoerbaar voorkomt. De heer H. duidt mij echter ten goede, dat zijne redeneering niet geheel begrijp. Hij geeft mij toe: dat door een goed geleide

FEUILLETON.

Iets over Maleische Poëzie en in 't bijzonder het „Gedicht van den Dommen Koopman.”

(Vervolg).

Eindelijk moeten kort wezen en dan baroe lah sampay maksoed di ati: haar gezicht — blik, d. w. z. ze moet niet te veel zien, haar schreden, d. w. z. ze moet niet veel uithuis zijn; haar stem; d. i. ze moet niet schreeuwiger en ruzie-makend wezen; haar gehoor, d. w. z. ze moet niet luisterinken en niet op alles letten, wat ze hoort zeggen of vertellen.

„Als je er zoo eene vindt”, zegt M. Ch., dan: *Mali lah kita di kaki-nja itoe* (sterven we aan haar voeten). Op deze wijze wilde de jonge man wel. En de oude Malik zegt dan edelmoedig: „Ik dank veel aan jou vader, die hielp me indertijd aan begin-kapitaal. Nu heb ik wat voor jou: „Ik weet zoo 'n meisje: mijn dochter. De Soedagar moeda vindt dat een best idee: terlahoe soeka.

Geen wonder: Siti Dhainah, de lieve schoone, had al de vereischte eigenschappen, was welsprekend en kende de zeven bekwaaenheden (toedjoeh lekana): naaien, borduren enz. En iets zeer bijzonders: ze was geleerd: *kitab dan goeran semoea didapatnja* (koran en heilige boeken kende ze alle). 't Huwelijk wordt gesloten. Tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes. Maar o schrik! De jonge dame: Ta maoe baik dangun soeami-nja Sa-ari-ari dangun tangis-nja.

Als Malik — verlegen met den toestand — slaan wil, zegt de jonge man, dat hij nog liever wil: *sabar sa-ari-ari*, geduld oefenen.

verplichte studie belangstelling opgewekt kan worden. Afdoende uitwerking verwacht hij echter alléén van: een onvermoeide krachtige propaganda, gesteund door een degelijke pers met de noodige goedkope prettig geschreven brochures.

Iets verder lees ik:

„In Indië ligt de pers aan banden; in Nederland niet en hier kon men dus een krachtige actie voeren om zoodoende den Nederlanders de oogen te openen.” „Van de Nederlandsche bladen (de zeer vooruitstrevende uitgezonderd) is voor Insulinde niets te verwachten. Hun politiek is alleen gebaseerd op 't belang van Holland.”

Mij dunkt, er blijven voor het maken van propaganda, dus niet veel anders over dan:

- 1e de zeer vooruitstrevende onder de Nederlandsche bladen;
- 2e de organen van «Oost en West» en «Moederland en Koloniën»;
- 3e de Indische Gids, het Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur en andere speciaal-Indische tijdschriften;
- 4e «Onze Eeuw», «Eigen Haard» en nog enkele periodieken, waarin nu en dan een artikel over Indië voorkomt.

De sub 2 en 3 genoemde bladen zullen slechts zeer zelden gelezen worden door die Nederlanders, bij wie de heer H. belangstelling voor Indië zou willen opwekken; voor het maken van propaganda onder hen zijn zij dus teneenemale onbruikbaar.

Hetzelfde kan men zeggen van de artikelen, die van de bekwame hand van den heer Kielstra in «Onze Eeuw» verschijnen: de doorsnee-Nederlanders kan ze niet volgen en zij zullen ook wel niet geschreven zijn met de bedoeling dat hij ze zal kunnen volgen.

«Eigen Haard» ? Een vriendelijk geïllustreerd blad, dat — in allen eenvoud en zonder eenige pretentie, — waarschijnlijk veel nut sticht onder het lezend publiek, zelfs op het in Nederland zoo impopulaire Indische gebied. In het voorbijgaan m'n hulde aan z'n Redactie. Maar wat vermag één blad in de zee van onverschilligheid?!

De «zeer vooruitstrevende» onder de Nederlandsche couranten dan?

In z'n Revue van Brochures en Tijdschrift- en Dagbladartikelen in jaargang 1902, afl. 2 en 3, van het Tijdschrift voor N.-I. geeft de heer O. van Beresteijn over het vraagstuk der publiciteit van indische aangelegenheden in de Nederlandsche pers beschouwingen ten beste, die mij zóó juist voorkomen, dat ik — schoon ze reeds bijna 1½ jaar oud zijn, — de verzoeking niet kan weerstaan, er hier eenige aanhalingen uit te doen.

Niets helpt: geen lieve vader of moeder. Eindelijk verzint schoonvader er wat op: de jongelui moeten niet samen wonen met oom en tante: hij zal een afzonderlijk huis voor zijn dochter laten zetten. Een beeld van een huisje wordt het:

Malik poen memboeat roemah soeatoe, Lengkap dangun kampoeng-nja itoe, Endah-nja boekan lagi soeatoe, Emas dan pérak dinding-nja itoe.

Taman dan kolam ada lah belaka, Diatoer djambangan soeasa-tembaga, Ditamikan boenga berdjenis-néka, Élok-nja tidak lagi teringga.

Eens in de week komt dan de oude heer eens hooren, hoe zijn dochter zich houdt. 't Oude liedje: «*Ali beta goendah-goelana*», zegt de jonge man. Ze blijft steeds op een afstand, en wil niets van zijn liefkozingen weten. Haar vader neemt haar daarop onderhanden. En zij bekent, dat het alleen is, omdat:

Soedagar moeda bodoh terlahoe, Tiada mengtaoei ilir dan oelo.

Il est si bête! Ze slaat voor, hem eens op reis te zenden, met een karavaan, om zaken te doen. Als hij dan zich handig toont, wil ze na zijn terugkomst liever en gedweeër jegens hem zijn. Goed, dit geschiedt. Hij krijgt veertig kameelen met koopwaren en veertig *amba dan teman*, als geleiders, mee en gaat naar Jemen, om zijn geluk te beproeven, nadat hij zijn vrouw belast heeft met het toezicht op huis en bediendenpersoneel. 't Afscheid is allervriendelijkst, ondanks alles.

Kepada istri moeda berkata: „Tinggal lah, toean, tadjo makota, „Ada oentoeng kedoea-nja kita, „Kemoedian poela bertemo mata.

„Berdo'a lah toean sa-ari-ari, „Soepnja oentoeng abang mentjari, „Djikalan tidak soeatoe peri, „Sitra lah abang poelang kemari.”

De Soedagar moeda stijgt buiten de stad gekomen te paard: onzeggelijk schoon en bekoorlijk ziet hij er uit, en hij is omstuw door zijn vele volgelingen.

Na op den voorgrond te hebben gesteld, dat de pers in de eerste plaats de nationale belangen dient te behartigen en dat onze koloniale belangen tevens nationale belangen van buitengewoon gewicht zijn, gaat de heer v. B. rubrieksgewijze na, in hoeverre de Nederlandsche pers voldoet aan hare verplichting om het publiek «snel, juist en volledig», bovendien in een aangename en begrijpelijke vorm ten dezen in te lichten.

Bij de hoofdartikelen beginnende, constateert hij al dadelijk, dat indische hoofdartikelen zelden verschijnen.

„Voor de grotere organen en partijbladen is het de gewoonte om tegen den tijd, dat de indische begroting bij de Kamer in behandeling komt, één, hoogstens twee, artikelen daaraan te wijden. Is eenmaal de discussie in de Kamer achter den rug, dan volgt er een periode van diep stilzwijgen, tot de volgende indische begroting aan de orde komt; slechts een hoogst enkele maal onderbroken indien er tusschentijds een indisch wetsontwerp wordt ingediend. De kleine pers maakt het in dit opzicht niet veel beter. Een indisch hoofdartikel is in hare kolommen een witte raaf. Nu valt hierbij nog op te merken, dat de hoofdartikelen, geschreven als zij over het algemeen zijn door bekwame mannen, echter een groot gebrek aankleeft. Zij wekken geen de minste belangstelling op bij het met Indië volslagen onbekend publiek, voornamelijk omdat maar al te dikwijls geen rekening wordt gehouden met hetgeen zoo terecht wordt opgemerkt door den bekenden schrijver Sir John Strachey, die in de allereerste zinsnede van zijn beroemd werk *India*, onder verwijs naar een uitspraak van Sir Henry Maine, aantekent, dat *For one who desires to unveil the stores of interest which India contains, the first necessity is, that he should not shrink from speaking on matters which appear to him too elementary to deserve discussion.* Welnu deze «noodzakelijkheid» wordt helaas vele malen over het hoofd gezien, met het gevolg, dat het opstel de gewenschte uitwerking mist.”

„Een persoverzicht van indische dagbladartikelen zou, in de Nederlandsche pers geregeld opgenomen, aan het gemis van indische hoofdartikelen voor een groot deel tegemoet komen. Het is helaas een treurige waarheid, dat in geen enkel orgaan, groot of klein, hiervan sprake is.”

„Het mag wel overbodig heeten, op het nut van een dergelijk persoverzicht te wijzen. Een ieder zal toegeven, dat daardoor bij het nederlandsch publiek de stemmen woerklaank kunnen vinden van de mannen, die de indische nooden en behoeften tot zekere hoogte het best kunnen beoordeelen, men hier de argumenten onder de oogen krijgt die, komende uit de eerste hand, anders veelal verborgen blijven.”

„Zijn indische hoofdartikelen dus schaarsch, ontbreekt een indisch persoverzicht geheel, in de rubriek, meestal betiteld: *de Mail*, wordt revanche genomen. Zooda onzen lezers bekend is, vindt men daar slechts indisch nieuws. Al deze berichten zijn, op een zeer enkele uitzondering na, woordelijk ontleend aan de indische bladen. Het is een allegaartje van allerhande

Zeven dagen lang trekt hij voort. Dan komt hij in een stad van Jemen. Weldra komt op de markt een koopman op hem af. Deze grijpt een der kameelen bij een oor en vraagt:

„Wat de kameelen allemaal kosten? Hij wil wel zaken doen.”

„Sa riboe dinar arga-nja oenta», zegt Soedagar moeda. Hij bedoelt ieder kameel met wat er op geladen is. De Jemensche koopman leidt de kameelen weg, en allen volgen hem. Ook onze jonge man, de eigenaar. Als deze dan om de koopsum vraagt, omdat hij haast heeft om verder te gaan, geeft de Jemensche koopman gevolg aan 't verzoek, maar betaalt doodleuk slechts 1000 dinariën.

De Soedagar moeda kijkt vreemd op, de ander verklaart, dat hij gevraagd heeft, wat al de kameelen kosten: 1000 dinariën moet dus genoeg wezen. Eindelijk beslist de rechter. Soedagar moeda wordt het kind van de rekening: hij is geruineerd.

Nu zendt hij al zijn dienaren met de duizend dinariën terug naar Maskat, en zegt:

Kembali toean-amba sekalian, Amba nin soedah tidak ketoeaan, Djika ada oentoeng, kembali kemoedian.

Hij draagt hun op, zijn vrouw op de hoogte te stellen, en drukt hun op 't hart, toch vooral zonder ophouden voor hem te bidden. Later zal hij zelf wel terugkeeren. Alleen achtergebleven, vervalt hij tot de grootste armoede.

Maki dan soempah disabarkan.

En vreeselijk ziet hij er uit:

Kaèn bertampal tidak berselang, Roepa jang elok soedah lah ilang.

Ondertusschen wacht Siti Dhainah uit den treure op de terugkomst van haar echtgenoot. Doch ze hoort geen taal of teeken. Ze voelt zich onaangenaam te moede: *terlahoe mesegoel*. Ze moet weten, waar hij gebleven is en hoe 't met hem gaat. Ze denkt ook aan al de verplichting, die haar vader aan wijlen zijn vader had: door de hulp van dezen toch is de oude Malik indertijd rijk geworden. „Als ik hem niet ga zoeken», redeneert ze, «krijg ik een slechten naam onder de menschen, want ik ben zijn vrouw.»

nieuwstijdingen, die op zaken en gebeurtenissen van den meest uiteenlopenden aard betrekking hebben.

Wie de moed en de lust heeft het te lezen, zal er officieele verslagen der indische regering geplaatst vinden naast een berichtje over de snakerijen door de matrozen van *Mr. Ms. Tromp* bedreven, gevolgd door een beschrijving van een tochtje in de Battaksche Bovenlanden, waaronder misschien een entreeflet over een klacht aangaande koeli-mishandeling en het warme weder en de cholera te Soerabaya komt te staan, soms wellicht op den voet gevolgd door een brokstak uit een hoofdartikel van een der indische dagbladen. Met gompot, schaar en eenige ruil-exemplaren van indische couranten wordt deze rubriek in elkander gezet, en kost dus voor materiaal bijna niets, hetgeen natuurlijk zekere aantrekkelijkheid heeft. Nu behoef wel heel geen nader betoog, dat de doorsnee-lezer die van Indië slechts eenige elementaire geografische en historische kennis bezit, zich met geen mogelijkheid uit deze zelfs rijke collectie berichten een denkbeeld kan vormen van het politiek, economisch en maatschappelijk leven in onze koloniën.”

„Behalve de reeds in onze pers jaren oude rubriek *de Mail* verschijnen er indische correspondenties in de bladen, waarvan de auteurs meestal te Batavia wonen. Met uitzondering van den kundigen correspondent van *Tijd*, die zich *Orang Batawi* teekent, en wiens brieven geregeld verschijnen, en die ook politieke en economische onderwerpen op verdienstelijke wijze binnen den kring zijner beschouwingen trekt (al zit er wel eens een beetje partijsmaak aan), leveren zij meer «causerien» dan artikelen van dieper gaande betekenis. Het zijn bijna allen *occasionalists*, keuveelaars, die met dit doel dan ook hun stof kiezen en behandelen. Sommigen doen dit zeer goed, anderen weer minder goed, maar daarmede is dan ook alles gezegd. In elk geval beroepsrespondenten zijn het niet. En hiermede zien wij dus het eigenaardig verschijnsel, dat waar het nederlandsche volk door de groote en kleine pers met behulp van een stel uitnemende beroepsrespondenten zeer goed op de hoogte wordt gehouden van al het wetenswaardige, dat in Duitschland, Frankrijk, ja zelfs in Rusland, Italië, Turkije en Portugal voorvalt, deze inlichtingendiensten, waar het Ned. Indië betreft, of eenvoudig nagelaten wordt, — de meeste groote bladen hebben in het geheel geen indische correspondenten, — of vericht wordt door personen, die dit door hun maatschappelijke positie of uit anderen hoofde onmogelijk kunnen doen. — Ook eigenaardig in dien zin omdat het journalistiek bedrijf evenals alle andere bedrijven met den dag hooger eischen van vakman een zeer moeilijke taak is, en het dus reeds voor een vakman een zeer moeilijke taak zou zijn, om een Westersche maatschappij voor te lichten aangaande de nooden en behoeften eener oostersche samenleving met westersche elementen, waarbij hij ter eenre rekening moet houden met de kennis en smaak van het europeesche publiek, ter andere niet uit het oog mag verliezen, dat de indische samenleving dikwijls eenzijdig, overdreven en leutig is in haar verlangen en eischen.

Erkennende dat de bestaande toestand treurig is, stelt de heer Van Beresteijn echter in het

Ze gaat naar Jemen. En wel gekleed als man, — *djoebah serban lengkap semata*, — als *Chatib* en kenner van de wet, theoloog en rechtskundige tegelijk. Een tweede Portia dus.

Memakay saperti alim-pandita.

Ze gaat in de moskee en ontmoet den *kadi*, denzelfden, die indertijd haar man in 't ongelijk gesteld had tegenover den slimmen Jemenschen koopman. Ze stelt zich voor als *Chatib moeda*, en zegt, dat ze hem is komen opzoeken. Ze worden beste maantjes, want ze houden geleerde gesprekken en lezen samen uit de heilige boeken. Dan neemt de *kadi* zijn jongen vakgenoot mee naar huis. De *kadi* zorgt voor haar logis in de bidkapel. Daar doet ze vrome handelingen en wacht intusschen op een gelegenheid, dat ze haar man kan terugzien. Eens terwijl ze weer een geleerd gesprek houdt met den *kadi* en tal van diens leerlingen:

Moerid banjak kanan dan kiri.

Ziet, daar komt een grasdrager voorbij, dien ze als haar man herkent. Ze laat hem roepen.

Natuurlijk herkent Soedagar moeda zijn vrouw niet: hij is zoo *bodoh*. De jonge rechtsgeleerde is vol medelijden en vraagt hem naar zijn lotgevallen, en als ze alles gehoord heeft, ook *istria laloe setorikim*, vertelt ze hem tot zijn groote vreugde, dat ze er een middel op weet, om al zijn goed, dat hem door bedrog ontgaan is, weer terug te krijgen. Hij moet namelijk naar den Jemenschen koopman toe gaan, dan naar de ringen van diens vingers kijken, en, een daarvan grijpende, zeggen:

„Wat kosten die ringen aan den vinger?”

Als de ander dan den prijs noemt, moet hij aanstellen maken om de vingers met de ringen af te snijden. Op 't protest van den Jemenschen koopman moeten ze dan beiden bij haar en den *kadi* komen, ter beslissing van de zaak. Best: dankbaar aanvaardt hij den raad. *Chatib moeda* laat hem wat toonbaar maken.

Soedagar moeda disoeroeh mandikan Serta dibedak dilangirkan, Pakajan jang endah dipakaikan, Antelas-merak jang dikenakan.

(Wordt vervolgd.)

licht, dat aan eene eventuele verbetering groote hinderpalen in den weg staan.

„Klachten hierover worden dan ook veelal aan het verkeerde adres gericht, zijn dikwijls blijkbaar afkomstig van personen, die meer als abonné dan anderszins met het journalistiek bedrijf bekend zijn. „Evenzoo is het gesteld met de herhaalde klacht over de onverschilligheid voor indische zaken, die zou uitgaan van de Nederlandsche pers. Hoeveel boze stukjes zijn daarover al niet geschreven? Met weinig resultaat, en te recht, want de oorzaak van de geringe belangstelling voor Indië van de zijde der pers betoond, ligt niet in de eerste plaats aan haar, maar aan het publiek. Evenzoo als elk volk de regering heeft die het verdient, heeft het ook een pers die het verdient. Verlangt het Nederlandsche volk een op moderne wijze georganiseerde inlichtingendienste aangaande Ned.-Indië, welnu dat het daarop aandringt, zijn bepaalde eischen stelle, en dan zullen de bekwaame en kundige mannen, die thans met het beschikbaar materiaal woekeren, zullen de directoren en eigenaren der dagbladen wel zorgen, dat aan die verlangens naar vermogen voldaan wordt. „Vooral thans schijnt ons het oogenblik daartoe gunstig. Langzamerhand, zoals in den aard van ons volk ligt, is hier te lande in breeden kring zekere ongerustheid verwekt omtrent de toekomst van Ned.-Indië. Spanje's ongeluk en het lot van Zuid-Afrika hebben hun effect hier niet gemist. Men begint te beseffen, dat het isolement, waarin ons eilandrijk in Azië zich gedurende tientallen van jaren bevond, gestadig maar zeker verbroken wordt. Japan's opkomst en de roerigheid van Australië beginnen voor ons volk beteekenis te krijgen. China en de Tweehonden met hunne aziatische politiek stemmen tot nadenken. De eerlang te subsidiëren kabelmaatschappij en de Chinavaart duiden ongetwijfeld op een nieuwe aera in onze koloniale politiek. Alle onmiskenbare teekenen, dat belangstelling in onze koloniën hier te lande moet toenemen. Om haar echter in de pers tot uitdrukking te brengen, naar daar te zien behandeld, als een nationaal belang van uitnemend gewicht, daartoe, wij herhalen, moet de eerste stap uitgaan van het publiek, zal het zijn wenschen met meer nadruk dan tot dusverre moeten te kennen geven. „

Ik heb hier heel wat geciteerd, meen er echter en dienst mede te hebben bewezen aan die lezers van het *Koloniale Weekblad*, die niet in de gelegenheid zijn geweest, het oorspronkelijke stuk van den heer Van Beresteijn te lezen. Hier is een *deskundige* aan het woord en ik vestig de aandacht op zijne uitspraak: *dat de geringe belangstelling voor Indië, van de zijde der pers betoond, niet in de eerste plaats aan haar doch aan het publiek is te wijten.*

Een dergelijk antwoord ontving ik van den hoofdredacteur van één der groote Nederlandsche bladen.

Wie nadenkt, zal de juistheid van zulke replekies, — al zijn ze niet bijzonder vertroostend, — moeten erkennen. Een dagblad geeft men niet uit, om er op te verliezen, *winst* is hoofddoel en om dat doel te bereiken moet de redactie rekening houden met den smaak, de eischen van het publiek. Een blad, dat zulks niet deed, zou eenvoudig zelfmoord plegen, op den duur niet kunnen bestaan. Laat het meestgelezen blad eens gedurende b. v. een half jaar een groot deel zijner kolommen vullen met artikelen, die de meerderheid zijner lezers koud laten, en in dien korten tijd zal 't het meerendeel zijner abonnés verliezen. Men moge dit elleudig vinden, het is nu eenmaal niet anders en wie 'n doel wil bereiken, moet de dingen nemen zoals ze zijn, niet zoals ze *wezen moesten*.

Het grootste deel van het publiek in Nederland gevoelt weinig of niets voor Indië; daarom kan de Nederlandsche pers in hare kolommen ook weinig aandacht aan Indië wijden. Zij kan toch niet als 'n krankzinnige blijven oorenen met de zekerheid, niet gehoord te worden?

En zouden *goedkope, prettig geschreven brochures* méér kunnen uitrichten, dan een machtige pers? Ik meen, het te moeten betwijfelen.

Ook *lezingen en voordrachten* over Indië zullen, — als regel, — nut kunnen stichten slechts in die kringen, welke reeds iets voor Indië gevoelen.

Van, welken kant men de zaak dus beziet, op welke wijze men het kwaad tracht te overwinnen, steeds stuit men op *dit euvel: niet willen door niet weten.*

Neem een De Lesseps, een Conrad of een ander groot ingenieur; zou men hen op hun zesde of zevende jaar hebben kunnen brengen tot aandachtig luisteren naar een voordracht over hoogere wiskunde of waterbouwkunde? Welnu, de doorsnee-Nederlander weet van Indië haast even weinig als zo'n kind van wiskunde of waterbouwkunde.

Hier dus is 't m. i. dat we beginnen moeten, willen we ons doel bereiken.

Propaganda? All right, maar niet onder de *volwassenen*! Deze hebben zich meestal reeds te veel ontwikkeld in 'n bepaalde — aan Indië geheel vreemde — richting, om, met misschien nog slechts $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ of $\frac{3}{4}$ van hun leven vóór zich, er toe te kunnen besluiten, een nieuw, hun bijna geheel onbekend, pad in te slaan, een pad, waarlangs zij niets vinden, dat hen aantrekt, ook al groeien er vele wilde bloemen, die schoon worden gevonden door kenners van schoon.

Propaganda? Uitmuntend, mits onder Jong-Holland, onder die flinke jongens en meisjes, die nog dweepen kunnen met wat mooi is en lief, die nog in vuur kunnen geraken voor een nobele gedachte, die nog zoo *«dwaas»* zijn, iets over te hebben voor de verwezenlijking van een edel denkbeeld.

P. F. ABELL.

Naschrift van de Redactie.

Wij hebben aan dit ingezonden stuk de plaats van het Hoofdartikel gegeven, omdat wij den inhoud van groot belang achten met betrekking tot den arbeid onzer Vereeniging.

Wij zijn het geheel met den schrijver eens, dat door onderwijs invloed uitoefenen op de jeugd, het aangewezen middel is, om in den toekomstigen tijd meer algemeene belangstelling voor onze koloniën en bezittingen bij het volk op te wekken. Nog in het jongste jaarverslag der Vereeniging werd immers opgeteekend, dat de speciale commissie met dit deel der propaganda belast, (vroegere 4de) zich wellicht rechtstreeks zal moeten wenden tot Regeerings- en Volksvertegenwoordiging, om er op te wijzen, hoezeer het onderwijs in de kennis der koloniën zoo goed als verwaarloosd wordt, van af de lagere school tot de hoogste en om hierin verbetering te vragen.

Als men echter zou willen wachten op het, hierdoor, ontstaan der algemeene volksbelangstelling in dien toekomstigen tijd, vóór men als een gevolg van den volksaandrang, zou kunnen overgaan tot het toepassen van de thans reeds zoo hoog noodige, radicale middelen om den economischen toestand te verbeteren, dan zou het niet onmogelijk zijn, dat ons nageslacht groote kennis zal hebben opgedaan van prachtige eilanden in de Indische zeeën, die vroeger onze bezittingen waren, doch die wij door gemis aan goede zorgen en door slecht begrepen zuinigheid hadden verloren!

Dit is de reden, waarom «Oost en West» evenzeer aandringt op *dadelijke* propaganda door kennisverspreiding, die soort kennis van de koloniale belangen welke men den doorsnee-Nederlander met succes kan aanbrengen en die zeker in geen vergelijking komt met hoogere wiskunde of waterbouwkunde. Kunnen wij het b. v. zoover brengen, dat door gelijke mate van wetenschap, evenveel enthousiasme voor Oost-Indië wordt betoond, als men voor het in nood zijnde Zuid-Afrika over had, dan zullen wij al heel tevreden zijn.

In hoeverre nu de Nederlandsche pers ons daarbij ter zijde staat, in die mate, als ze zou kunnen en ook zou moeten doen, indien zij zelve van het groote belang der door ons in het leven geroepen beweging doordrongen was, is eene vraag, die wij al dikwijls de gelegenheid hadden te beantwoorden en waarop wij niet gaarne te dikwijls terugkomen, om geen wrevel te verwekken.

Wij hebben indertijd de beschouwing van den heer v. B. in 't *Tijdschrift voor N.-I.* met belangstelling gelezen en als een stap in de goede richting beschouwd. Wij hebben er echter twee ernstige bedenkingen tegen; de eerste is reeds door den heer Abell in zijne noot aangegeven en de tweede is, dat de heer v. B. zich, onzes inziens, vergist, waar hij beroeps-journalisten noodig acht om goede verslagen en vertoogen uit en over Indië in de Nederlandsche pers te krijgen. Wij ontkennen volstrekt niet, dat het journalistisme een vak is van beteekenis, waarvan vooral de praktijk niet zoo gemakkelijk verkregen wordt, maar juist voor Oost- en West-Indië zien wij liefst mannen aan het woord, die land en toestand daarginds degelijk hebben leeren kennen door onder en met het volk te arbeiden.

Wij kunnen wel aannemen, dat de Nederlandsche pers van hare organen geen speciel Indische bladen kan gaan maken, door de Koloniale belangen te veel op den voorgrond te brengen, maar wat voor haar zoo eenvoudig zou zijn, hebben we haar tot ons leedwezen nog nimmer zien doen: Haren lezers aantebevelen om lid van onze Vereeniging te worden en gezamenlijk de zoo noodige kennis van Indië op te doen en te verspreiden.

Oost-Indische berichten.

Beoordeelingen van het rapport der pauper-commissie. De kolonie op Lombok. Landbouweredietbanken. Krandrangs en goeniezakken. Padi giga. Swaroe Boeloeroeto. Handboek van Dr. Groneman. Katoenprijzen, enz. Raad van Justitie te Medan? Geneeskundige waarde der ananas.

Beoordeelingen van het rapport der pauper-commissie.

Het verslag der paupercommissie wordt door de indische pers over het algemeen niet gunstig ontvangen. Tot dusver hebben slechts de *Locomotief*, het *Soer. Hbl.* en het *Nieuws van den Dag voor N.-I.* breedvoerig hun oordeel daarover uiteengezet. Wat deze bladen er van zeggen, volgt in algemeene trekken hieronder:

De *Locomotief* begroet het rapport der paupercommissie niet met onverdeelde sympathie, meer bepaald op het oog hebbende het gedeelte, dat over die Europeanen handelt, die, ofschoon niet bepaald tot de „armen" behoorende, dat wil zeggen, die, zelfs de middelen tot noodzakelijk levensonderhoud missende, toch in een voor het gezin „zorgwekkenden" toestand verkeerden.

Wat het eerste gedeelte betreft, de bepaalde **Armenzorg**, deelt de commissie de heugelijke tijding mede, dat de indische regering aan het opperbestuur eene regeling heeft voorgesteld, die den Staat, door „*Burgelijke Armenzorg*" op alle gewestelijke hoofdplaatsen, met een *Centraal Armenraad* en *Inspecteur van het Algemeen Armenwezen* te Batavia, zal doen aanvullen, wat aan particuliere armenverzorging te kort komt.

Verder verklaart de commissie, ofschoon zij, deze ingediende regeling besprekende, weder de neiging toont om ook op dit punt de staatsbemoediging nog zooveel mogelijk te beperken, zich toch ingenomen met eene betere regeling dan de thans bestaande en met aanvulling daarvan door eenige staatsbemoediging (waar van geene andere zijde afdoende hulp te verlenen is en deze toch onontbeerlijk is gebleken). Eene soort van negatieve verdienste dus, volgens den heer Brooshoof, een onder voorbehoud zich aansluiten bij hetgeen de regering reeds voornemens is te doen.

Wat echter betreft het tweede en voornaamste deel der taak: de richting aan te geven, waarin de Staat kan meewerken om armoede te voorkomen, d. i. hen, die geen kans zien op behoorlijke wijze voor hun gezin den kost te verdienen, daarin te steunen, zou het rapport zeker den palm der overwinning wegdragen, indien het gold de beantwoording eener prijsvraag over de voortreffelijkheid der oude Manchester-staathuishoudkunde ook voor Indië.

Dat de Staat bij het individu den prikkel tot „aanwending van zijne volle geestkracht" niet mag wegnemen door helpend op te treden, is schering en inslag van het rapport.

Hem te ondersteunen tot het vinden van een behoorlijk onderhoud heet „bevoorrechtiging", die uit den boze is en geheel moet wijken voor „ontwikkeling van eigen krachten".

Ook de gouvernementsteun aan den kleinen landbouw moet zich voorhands beperken tot bevordering van, door *particuliere krachten* opgerichte en geleide, z.g. „tuinbouwhoeven", met grond-, bouw- en bedrijfscrediet ook van particulieren, alleen „onder de noodige waarborgen van regeeringszijde", van welke laatste uitdrukking de bedoeling den schrijver, en wij moeten het bekennen, ook ons niet erg duidelijk is.

Het geheele brokstuk over dit punt heeft — zegt de schrijver — iets vaags, ontwijkends, waaruit echter zooveel blijkt, dat de commissie, schoon telkens de ongeschiktheid van karakter en aanleg der Indo's, om zich zelf te redden, erkennende en de mislukking der tweeslachtige pogingen met Poespa en Tjibogo constateerende, toch een nu beslist optreden en in handen nemen der leiding door den Staat verwerpt.

De door de commissie bedoelde tuinbouwhoeven moeten alweer grotendeels steunen op particulier initiatief en particuliere krachten en — zegt zij — indien ook deze dan weer teleurstellende resultaten opleverden, dan blijft er niets over dan kolonisatie op philanthropischen grondslag, pauperasylen, kinderkolonies met de terstond volgende toelichting, dat ook deze zullen moeten worden tot stand gebracht door „*liefdadige vereenigingen*", slechts met eventueelen „geldelijken steun" der regering.

Wat het rapport over *onderwijs* zegt, is, volgens den heer B., nogal naïef. Dit deel schijnt bestemd tot eene lofrede op de regering voor wat zij in de laatste 30 jaren voor het onderwijs heeft gedaan.

Uitvoerig wordt dit in cijfers berekend, zooal voor het lager- als middelbaar- en vakonderwijs.

Maar bij de commissie is geen oogenblik de gedachte opgekomen, dat na deze 30 jaren van regeerings-braafheid het pauper-vraagstuk juist zóó nijpend is geworden, dat eene commissie moest worden benoemd, om den hollenden achteruitgang tegen te houden. Maar, zoo besluit de schrijver, kan uit dit onwensprekelijk feit wellicht blijken, dat de meest mogelijke uitbreiding van het onderwijs, zonder *materieelen* regeeringssteun in den levensstrijd, slechts een vluchteling is, voorgezet aan een hongerlijder?

Het *Nieuws van den dag voor N.-I.* heeft zelfs in het geheel geen melding van het rapport in zijn blad gemaakt, overtuigd dat het rapport toch niets geeft. Zijne meening omtrent het pauper-vraagstuk is: „zorg voor de welvaart van den inlander, van dezen leven wij, Europeanen; noem het als parasieten of noem het met een moedigen naam, het feit is hetzelfde. Gaat het den Javanen goed, dan gaat het ons ook goed, dan koopt hij katoentjes en petroleum en allerlei andere europeesche producten en dan kan hij — vergeet dit niet — meer belasting betalen.

Beperk het aantal Indo's, d. w. z. maak het erkennen van natuurlijke kinderen tienmaal lastiger dan het nu is; zend de slampampers onder de Europeanen naar Europa en de dito onder de indische kinderen naar eene landbouwkolonie of werkinstelling, waar zij gedwongen worden tot productieve arbeid."

Ziedaar zijn rapport, wel niet zoo uitvoerig, maar wellicht practischer, dan dat der commissie.

(Wordt vervolgd).

De kolonie op Lombok. Aan de *Preangerbode* ontleenen wij eenige bijzonderheden, betreffende een bezoek aan de *voorwerkers*, waaruit duidelijk valt op te merken, dat het met die kolonie werkelijk goed gaat. De Boeren hebben den vasten wil, alle moeilijkheden, die zich voordoen, te overwinnen, terwijl de geest onder hen niets te wenschen overlaat en een ieder met geestdrift de taak volbrengt, hem opgelegd.

Den dag van het bezoek stond het werk toevallig stil, maar dat belette den kolonist Botma en twee zijner helpers niet, zich met hunne nuttige en arbeidzame bijen bezig te houden. Het was vijf dien dag een gevaarlijk werk voor de bijenhouders, n. l. om nieuwe zwermen te vormen. De gevolgen bleven dan ook voor hen niet uit. Na afloop van het werk was Botma geheel onherkenbaar, zoo dik was zijn gezicht geworden door al de bijenstekten en een zijner helpers was bepaald ontoonbaar, zoodat hij het maar beter vond zich niet in gezelschap der dames te vertoonen.

Botma echter dacht er anders over. Hij verbond zijn deerslijk toegetakeld gelaat met sublimaatwindsels en voegde zich daarna bij zijn makkers, om een oogenblik later, op verzoek der dames, met zijn mede kolonisten, met frisch mangengeld de Oranje Vrijstaatsche en Transvaalsche liederen aan te heffen, die zij zoo dikwijls op de Afrikaansche velden en in de gevangenis op Ceylon hadden gezongen. Toen aan Botma gevraagd werd, waarom hij geen gebruik maakte van de gewone beschermmiddelen der bijenhouders, antwoordde hij: „ons vindt dat zoo laf; die diertjes zijn wel aan ons wennen; zij zijn nu nog zoo schuw."

Opmerkelijk is het, dat zoodra Botma of een der helpers de koningin in handen heeft, de bijen ophouden te steken en zich kalm nêrzetten op de plek, waar de koningin wordt geplaatst, als een tros op elkaar, die dan gemakkelijk naar de plaats kan gebracht worden, voor den nieuwen zwerm bestemd.

Men nam een proefje van den reeds nu gevormden honing, die zich zeer goed liet smaken.

Het zal niet lang meer duren, zoo schrijft men in de *Preangerbode*, of deze bijenhouders lijvert beduidende inkomsten aan de kolonie. De koek- en banketbakkers in Indië behoeven dan niet meer dit artikel uit Europa te laten komen, maar kunnen bij de Boeren terecht. Ook anderen, die van honing op tafel houden, wat vooral voor kinderen een zeer gewild voedings-artikel is, weten dan, waar zij verschen honing kunnen krijgen. Men is voornemens in de buurt der bijenkorven bloemen te planten, als heliotropen en andere soorten, waarvan het bekend is, dat de bijen daaruit bijzonder geurigen honing halen, daar het lang niet hetzelfde is, welke bloemen zij daarvoor uitkiezen, de geurigheid en fijne smaak van den honing hangen daar geheel van af.

Om aan bezoekers gelegenheid te geven, de bijen te zien werken, is er ook een glazen bijenverblijf gemaakt, zoodat men de dieren, voor wie eene gelegenheid is gemaakt om uit en in te vliegen, aan het werk kan zien, bezig de honingraten te maken. Dit alleen moet een tocht naar de kolonie loonen.

Met genoegen kan de schrijver dan ook constateeren, dat de Indo's, die thans in de kolonie zijn opgenomen, zeer goed voldoen. Zij doen goed hun best om de wijze van werken der Boeren aan te leeren en de commandant heeft dan ook verklaard, dat hij wel geloofde, dat deze Indo-Europeanen, wanneer zij wat meer aan zwaren arbeid gewend zijn, in alle opzichten goede kolonisten zullen worden, waaraan de gemeenschap wat zal hebben.

In de *Locomotief* komt het een en ander voor omtrent de **landbouweredietbanken** en de noodzakelijkheid voor de regering om in deze aangelegenheid zelf de teugels in handen te nemen, waarop wij gaarne de aandacht willen vestigen.

De schrijver R. erkent het groote nut dezer credit-banken, maar is nog niet overtuigd dat, waar in verband met de geringe volkswelvaart zulk eene bank bestaat, de oeconomische toestand der betrokken streek daarmede gebaat is, ten minste niet, indien het bestuur der banken, zoals tot dusver het geval is, weinig verder gaat dan het bekend maken van het bestaan der gelegenheid tot verkrijging van bilijk credit.

En nog heeft dit bekend maken niet zóó'n vlucht genomen, zegt de schrijver, om te kunnen beweren en bewijzen, dat de kleine man, ieder voor zich, volkomen bekend is met de ook hem toegedachte voordeelen van de nieuwe creditgelegenheid, boven den woeker van zijn tegenwoordige geldschietters.

Al ware dit reeds het geval, zoo is er nog veel meer toe noodig, om tot het beoogde doel te kunnen geraken. Van hen toch, die inderdaad bilijk creditverschaffing behoeven, is een groot aantal reeds, om zoo te zeggen, gebonden aan de geldschietters, die hun reeds jaar in jaar uit geld verschaffen.

Verreweg het grootste deel van die geldschietters zijn Chineezers, die, zoogenaamd in het belang van den binnenlandschen handel, gewapend met passen van het bestuur, doorloopen dan wel gedurende den oogsttijd van sommige producten, zich in de dessa's mogen ophouden. De woeker van dezen is zeker een gewichtige hinderpaal voor de bevordering der volkswelvaart.

Het uitlenen van geld op passardagen aan den kleinen man, waarbij één gulden in den morgen uitgegeven, des middags met f 0.25 interest wordt teruggebracht; het in pand nemen van bouwgronden, erven, woningen, vruchtboomen, alles tegen woekerrente, behoort niet tot de zeldzaamheden.

Hoogst noodzakelijk acht hij het, om het volk van deze drukkende plaag vrij te maken. Het strafbaar stellen van elken woeker als evenbedoeld, gepaard aan het daadwerkelijk zoeken naar- en het helpen van de slachtoffers, ligt op den weg van een ernstig willek der regering.

Daarom en om velerlei andere redenen is het noodzakelijk, dat de regering het verschaffen van bilijk landbouwerediet geheel op zich neemt, buiten particuliere krachten om, welke zeker niet belangeloos tot helpen geneigd zijn, althans niet in zoo groote mate als noodig is.

Wil eene landbouweredietbank goed werken, dan zal zij toch al te vaak de hulp van het bestuur noodig hebben om b. v. te weten, of de credietaanvrager wel genoeg besef van soliditeit heeft, dat op zijne beloften vertrouwd kan worden. Eene ernstige behartiging der zaak behoort daarom tot de eerste plichten van eene goede regering. Aan haar de taak om den landbouwer te helpen, door alles in het werk te stellen om dat groote euvel op te heffen en een einde te maken aan dien woeker.

Krandjangs en goeniezakken. De verschillende suikerondernemingen — zoo wordt uit Modjokerto aan het *Soer. Hbl.* geschreven — zijn alle druk aan het inkoop van krandrangs. De prijs, die thans voor een krاندjang, inhoudende pl. m. 5 pikols, besteed wordt, bedraagt 30 à 35 cents. In vergelijking met een tiental jaren geleden is de prijs met twee en vijf centen per stuk gestegen.

Dit is betrekkelijk een heuglijk verschijnsel. Betrekkelijk, omdat deze prijsverhoging niet het gevolg is van het beleid van den krاندjangmaker, die een hooger prijs wist te bedingen, maar een gevolg van bamboeschaarschte. De krاندjang heeft verder een concurrent gekregen in den, uit Britsch-Indië ingevoerden, goeniezak, zoodat de prijs daaraan eenigszins gelijk moet zijn. Nu is 33 centen voor een krاندjang reeds een zoo hooge prijs, dat eene verdere stijging niet wel mogelijk is, hoogstens en bij uitzondering zouden 35 centen te bedingen zijn, daar anders het financiële voordeel, aan het gebruik van dit verpakkingsmiddel verbonden, verloren zou gaan. Daarbij komt nog, dat goeniezakken gemakkelijker zijn opteslaan en met minder moeite gevuld en verwerkt kunnen worden.

Wanneer dus de inlander de winst niet wenscht te derven, aan den verkoop van krandrangs verbonden, zal hij de cultuur van bamboe wat ernstiger ter hand moeten nemen, want de hoeveelheid aanwezige bamboe in de directe omgeving der fabrieken vermindert zoo sterk, dat een groot gedeelte thans aangevoerd moet worden uit de Goenoeng-Kendeng, waardoor eene verdere prijsverhoging niet kan uitblijven. De inlander kan zich in dezen spiegelen — zegt de schrijver — aan hetgeen zich in Kediri heeft voorgedaan. Het gebrek aan bamboe is daar zoo groot, dat er ten noorden van de hoofdplaats ondernemingen zijn, die hun krandrangs van uit Toeloeng-Angong en Blitar betrekken of anders eenvoudig goeniezakken gebruiken.

In West-Java kost zo'n krاندjang niet meer dan 20 cents, dus beduidend goedkoper.

Omtrent de verpakking van suiker in goeniezakken verwijzen wij naar het Kol. Weekblad van 14 Mei j.l. n°. 9.

In zijn *Archief voor den landbouw in Insulinde* over *padi giga* schrijvende, zegt de heer Enklaar van Guericke dat hij het volkomen eens is met den heer Van Breda de Haan, dat het zoowel voor het gouvernement, hetwelk naar vermogen te zorgen heeft voor eene steeds toenemende productie van voedingsmiddelen, als voor particulieren, nu de teelt van sommige der voormalige stapelproducten niet meer met voordeel gedreven kan worden, raadzaam en plichtmatig is, aan de cultuur van padi giga 1) meer aandacht te wijden. Bij een goede bewerking en, zoo noodig, bemesting van den grond en eene zorgvuldige verpleging van het gewas, kan deze padisoort niet alleen evenveel per bouw opbrengen, als van de sawah padi wordt verkregen, maar zij heeft boven de laatste het groote voordeel, van minder aan ziekten en insectenplagen onderhevig te zijn.

Tot hertoe was padi giga een cultuurgewas van den meest-extensieven landbouw, de Javaan plant ze twee of drie jaren achtereen op pas ontgonnen boschgronden, bewerkt den bodem schier geheel niet en wijdt aan de verzorging van het gewas niet meer moeite dan volstrekt noodzakelijk is en ondanks dat alles verkrijgt hij toch in den regel 20 à 25 pikols en in zeer gunstige jaren zelfs 40 tot 50 pikols padi per bouw. Op andere, geregeld in cultuur zijnde, tegalgronden, wordt aan de grondbemesting wel iets meer zorg besteed, maar aangezien de bemesting in den regel wordt nagelaten, is de productie gewoonlijk veel minder, dan op pas ontgonnen velden. Men moet zich daar meestal met 15 à 20 pikols per bouw tevreden stellen.

Wanneer men aan de padi giga dezelfde zorg wijdde, als in Europa aan de teelt van rogge of tarwe wordt besteed, dan zou deze padisoort zeer veel kunnen bijdragen, om in de steeds toenemende behoefte aan voedingsmiddelen te voorzien.

**

1) Giga = drooge rijstvelden op hoogen grond.

*) Neen, ik druk hier niet precies uit, wat ik bedoel: de pers zou het bij *andachtig optreden* wel kunnen; de onderlinge concurrentie schijnt dit echter in algemeenen zin onmogelijk te maken.

De administrateur van de onderneming **Swaroe Boeleroetto** in Blitar ontving van den franchisen consul te Singapore, gedelegeerde voor de tentoonstelling te Hanoi, het bericht, dat de jury aan de onderneming de gouden medaille heeft toegekend en tevens ook een aan hem persoonlijk, voor de uitnemende wijze, waarop Swaroe Boeleroetto met haar cacao-producten voor den dag gekomen is.

Volgens het *Soer. Hbl.* zijn de producten bovendien tegen goede prijzen verkocht.

Het handboek van Dr. Groneman voor reizigers in Djokja is in druk verschenen en in vele hotels en spoorwegbuffetten in Indië verkrijgbaar gesteld onder den titel: „Handboek for Travellers in Soerabaja en de Environs“.

Het is, blijkens eene correspondentie uit Djokja aan de *Locomotief*, een zeer handig zakboek, waar de engelsch lezende reiziger alles in kan vinden betreffende Djokja en omstreken en dat er geen humberg in staat, daarvoor is de naam van den schrijver een waarborg. Ook is de tekst zaakkundig beknopt geschreven en kan niet anders dan den uitgevers succès met hun uitgave worden toegewenscht.

In de *Sum. Bode* lezen wij het bericht, dat de katoen-prijzen rijzende zijn, waaraan, nevens de omstandigheid, dat er iets dient gedaan te worden om de bevolking in haar economischen achteruitgang tegemoet te komen, het is toetschrijven, dat eenige heeren van den handel hebben besloten, om uit Egypte zaden van een katoenvarietate te bestellen, welke een waardevol product oplevert.

Deze zaden zullen na aankomst verdeeld worden, om daarmee op verschillende plaatsen en hoogten proefaanplantingen aan te leggen. Mochten deze slagen, waarvoor zeer veel kans is, dan zal men trachten door het verstrekken der zaden en goede raadgevingen den aanplant zoodanig aantemoedigen, dat de katoencultuur daar weldra eene volkscultuur zal worden.

Voor afzet bij den handel van het product bestaat natuurlijk de noodige gelegenheid, zegt de schrijver, die echter niemand wil aanraden die cultuur in het groot te beginnen, maar wel er proeven mede te nemen. De gunstige resultaten, door den heer Eekhout aan de Wijnkoopsbaal verkregen, geven daar ook aanleiding toe.

Te Buitenzorg krijgt men van de katoen een inferieur product, talrijke proeven op verschillende tijden genomen, laten hieromtrent geen twijfel meer over. Zulks neemt echter volstrekt niet weg, dat het in andere streken van Java beter kan gaan en het ware te wenschen, dat de proeven met katoen, evenals met andere tropische gewassen, daar op verschillende plaatsen genomen werden.

In de *Deli Ort.* komt de heer J. Deen nog eens terug op de reeds vroeger door hem gestelde vraag: of vestiging van een raad van Justitie te Medan noodig is?

Hij tracht n.l. aan te toonen, dat de vestiging van zulk een college aldaar geen aanbeveling verdient, omdat de daaraan verbonden groote kosten niet geveerd zouden zijn aan het nut, dat er uit zou kunnen voortvloeien, n.l. om de proceskosten voor Europeanen in Deli te verminderen en om eene snellere rechtspleging te verkrijgen. Hij gelooft, dat voor een raad van justitie geen voldoende arbeid zou zijn te vinden en dat het uitbreiden van het justitieel gebied der Oostkust van Sumatra tot Atjeh, Palembang, Riuw en Banka eigenaardige moeilijkheden met zich zou brengen, die niet zoo gemakkelijk te verhelpen zouden zijn. De heer Deen zou er meer voor zijn, om de bevoegdheid van den landraadvoorzitter te Medan, als voorzitter van het residentiegerecht, uit te breiden en bijvoorbeeld de berechtiging van sommige misdrijven, aan Europeanen ten laste gelegd, als klappzaken, onwettige gevangenhouding, drukpersdelicten enz. aan het residentiegerecht op te dragen; eene wijziging, die vermoedelijk een ondervoorzitter van den landraad te Medan, maar niet de groote kosten van een raad van justitie zou noodig maken.

De geneeskundige waarde van de ananas wordt, volgens *London Hospital*, door geneesheeren hoog aangeslagen.

Het is namelijk bewezen, dat een reepje ananas, gelegd op eene snede biefstuk in betrekkelijk korten tijd eene scheikundige verbinding daarmede aangaat en wel zoodanig dat het vleesch tot op vrij groote diepte wordt aangetast, d. i. zachter wordt, opzwellen en ten deele verteert. Het werkzame bestanddeel van de ananas, de bromoline, wordt ook voor andere doeleinden gebruikt, zooda straks zal blijken.

Volgens Dr. Wyatt Windgrave heeft de goede naam van deze vrucht sterk geleden, omdat men in den regel te veel van die vrucht nuttigt en omdat men met het sap, ook het vezelnet, eet, wat afgekeurd wordt. Om ananas te gebruiken, als middel om de spijsvertering te bevorderen, is een vierde deel van eene redelijke dikke schijf voldoende.

Men kauwt het vruchtvleesch goed uit, gebruikt het sap, doch niet de overblijvende vezels en cellen. De vrucht moet niet gekookt en niet te rijp of te onrijp zijn. Het sap heeft bovendien de eigenschap van sterk oplossend te zijn bij slijm- of vliesvormende aandoeningen, zooda diphterie. Wordt het door middel van een sponsje of door inslikken in aanraking gebracht met de slijmachtige afscheidingen, dan is de werking van het sap wel is waar niet krachtig genoeg om de oplossing daarvan geheel te bewerken, maar het verzacht en maakt los en werkt eene gemakkelijke verwijdering van vezels en slijmvorming in de hand. Het heeft ook eene verwekkende inwerking op hoornachtige uitwassen van de opperhuid, zij het ook in mindere mate dan salicylzuur. Wanneer men een dun schijfje ananas gedurende een uur of acht op een likdoorn of eksterogen plaatst, wordt dit zacht en kan gemakkelijk worden weggenomen, zoo lezen wij ten minste in de *Padanger Ct.*, waaraan het vorenstaande is ontleend.

West-Indische Berichten.

Wij hebben te dikwerf gewezen op de goede diensten, die de heer H. van Kol aan de koloniale zaak bewijst en in nog hoogere mate zou kunnen bewijzen, zoo hem de gave der zelfbeheersching in het debat ware toebedeeld, om in verdenking te komen, dat wij 't op onze weg zouden achten om te beproeven de waarde van deze erkende koloniale specialiteit te verklaren. Maar, zooda enkele Surinaamsche bladen 't aanleggen in hun liver om de loftrouping te steken ter begroeting van dien afgevaardigde bij zijne komst in de kolonie, is 't ons wat al te bar en we kunnen niet nalaten te wijzen op de curiositeit, dat een dier bladen den sociaal-democraat binnenhaalde met de woorden van Een Priester tot Oedipus:

Mijn Vorst, gij ziet ons voor uwe outers neergebukt:

Op u vest Thebes volk zijn halfverduisterde oogen:

Beheersch bevolkte, geen verwoeste Koningrijken.

Lord, beware me of my friends, zal de heer van Kol, na zijn juist afgelegd bezoek aan de engelsch-west-indische bezittingen, waarschijnlijk zelf reeds hebben uitgeroepen, zoo deze welgemeende, maar enigszins mislukte welkomstgroet hem onder de oogen is gekomen.

In datzelfde blad vinden we een correspondentie uit de Parastreek, waarin o.a. het volgende voorkomt:

„Op Mota, een Indiaansch dorp op Mijnersthoop, waar alle Indianen het Katholiek geloof belijden, zijn er nog twee heidensehe Priesters. Dit is ter oore van den Pater gekomen. Z. Weloerw. is aldaar onverwachts heen gegaan, heeft al de afgodische zaken in beslag genomen en ze medegebracht op Marianella. Dit is prijzenswaardig, niet waar?“

Deze vraag wordt door het blad grifweg bevestigend beantwoord door van een „flinke optreding“ te gewagen. Maar we zouden toch wel eens willen weten op welke rechtsgronden zulk een beslag op den persoonlijk eigenendom kan worden verdedigd.

Een geluk mag het worden genoemd, dat, de Indianen van Mota nogal tam schijnen te zijn. Anders zou een zoodanige „flinke optreding“ allicht de poppen aan het dansen kunnen brengen.

Wij hebben niets tegen verbreiding van het christelijk geloof onder de, door ons overheerschte volkeren, ja zouden zelfs kunnen meegaan met hen, die zulks in het belang der overheerschten zelven achten, doch meenen, dat middelen, als de hier aangeprezen, moeten worden afgekeurd.

Het *Gouv. Aedvl.* van Suriname bevat eene opgave betreffende het aantal geboorten en dat der sterfgevallen in de kolonie over het afgelopen jaar.

Wij ontleenen daaraan dat in 1902 op een bevolking van 72295 zielen 2099 geboorten en 1959 sterfgevallen werden geconstateerd. Voor Paramaribo alleen, met een bevolking van 32547 zielen, worden resp. de volgende cijfers opgegeven 919 en 1101, zoodat het aantal sterfgevallen daar dat der geboorten overtrof. Opmerkelijk, ja uit een oogpunt van moraliteit bijna beangstigend, is het groote aantal levenloos aangegeven bij van de ter hoofdplaats geboren — 114 op een totaal van 169 voor de geheele kolonie — terwijl toch te Paramaribo in de eerste plaats op geneeskundige hulp kan worden gerekend.

Wat de sterfte in het afgelopen jaar betreft, was deze het grootst in Boven-Saramacca, waar zij 3.77 ten honderd bedroeg. Dan volgt het district Marowijne met een percentage van 3.51 en als derde de hoofdplaats, waar de sterfte een percentage van 3.38 bereikte. Gunstig stak hierbij de toestand in andere districten af, zooda Beneden Para en Nickerie, waar een sterfte van resp. 1.37 en 1.50 ten honderd werd geconstateerd.

De inkomsten der kolonie Suriname hebben in den loop der maand April j.l. f 166,567.54 bedragen tegen f 152,644.62 in dezelfde maand van het vorige jaar. Voor de vier eerste maanden van dit jaar springt het voordeelig verschil in vergelijking met het overeenkomstig tijdvak van het vorige jaar nog duidelijker in het oog. Men komt daarbij resp. tot de volgende cijfers: f 786,492.80 en f 684,517.91.

Toch blijft de inkomsten over genoemd tijdvak van het loopend dienstjaar beneden het 4/12 der raming voor het geheele jaar, komende dat 4/12 overeen met een bedrag van f 807,911.93.

Het besluit der Staten-Generaal, waarbij de gelden voor den aanleg van den spoorweg Paramaribo-Kadjoew werden toegestaan, zal echter ongetwijfeld meer vertier in de kolonie teweeg brengen en aan hare financiën ten goede komen.

Met de cacao is het dit jaar ook beter gegaan dan ten vorigen jare. Volgens *Onze West* zijn in de eerste vijf maanden van dit jaar reeds 1,153,275 kilogrammen uitgevoerd tegen 1,004,189 in hetzelfde tijdvak van 1902.

Onlangs moeten balataleeders midden in de wildernis van het district Nickerie eene bloeiende, blijkbaar in vroeger tijden verlaten cacao plantage hebben ontdekt. Zij namen ten bewijze van hunne ontdekking een aantal vruchten mede.

Betreffende de cacao-cultuur ontleenen wij aan een correspondentie de *Surinamer*, dat het hoogst verkeer zou wezen, om ingevolge den raad van professor Went de aangestoken vruchten te vernietigen. De correspondent geeft den raad om die vruchten te openen en de goede bonen, die zij veelal nog bevatten, te behouden. Door vernietiging der bedoelde vruchten zouden reeds tienduizenden kilogrammen cacao zijn verloren gegaan.

Van de cacao op het goud overspringend ontleenen we aan *Onze West*, dat in de maand Mei l.l. 61901 grammen goud te Paramaribo werden aangevoerd.

De voor de kolonie Curaçao ingestelde commissie van werkverschaffing aan lieden in de noodlijdende districten, heeft haren arbeid voltooid. Daarbij moet, gelijk te verwachten was, aan den dag zijn gekomen dat zeer veel ellende in de kolonie voorkomt, tengevoelge van de heerschende droogte en gebrek aan water.

Op Bonaire moet de toestand nog zorgelijker zijn, dan in de buitendistricten van het hoofdeiland der kolonie. Een gelukkig teeken achten wij het, dat naar aanleiding van een, tusschen de regering en den gouverneur gevoerde correspondentie, alsnog een bedrag op de begroeting voor 1904 is uitgetrokken, ter vervanging van den betrokken memoriepost, voor aanschaffing van een boommachine, met een capaciteit om tot 1000 meters in den grond te boren, ten behoeve van een onderzoek naar het voorkomen van drinkwater.

Nog beter zouden wij het geoordeeld hebben zoo daartoe een suppletioir crediet voor het loopend jaar ware toegestaan. De nood dringt toch en de, te oordeelen naar de persstemmen loyale gezindheid der bevolking en haar vertrouwen op den goeden wil en de macht van het nederlandsche volk, om haar in haren nood bij te staan en op te beuren, verdienen o. i. dat zoo spoedig mogelijk maatregelen worden getroffen, om aan den treurigen toestand, waarin een groot deel van Curaçao's bevolking verkeert, een einde te maken.

Wij constateeren met genoegen het feit, dat ingezien werd, dat proeven, ten opzichte van een volksbelang in de kolonie in het werk te stellen, niet aan het particulier initiatief in de kolonie moet worden overgelaten, maar van de zijde van het bestuur dienen uit te gaan. Toch blijven wij, ook nu nog, aandringen op meerderen spoed.

Op de een of andere wijze moet water worden verschaft. Mislukken de boorproeven, die bij slagen het voordeel bieden dat binnen betrekkelijk korten tijd in eene bestaande behoefte zal kunnen worden voorzien, dan verdient wellicht het voorstel in overweging te worden genomen, dat de heer Perret Gentilaaan het bestuur der kolonie deed.

Deze heer wil, tegen uitkeering van een renteloos voorschot gedurende een zeker aantal jaren, op den, hem toebehoorende berg Alena groote waterbakken aanleggen, waaruit aan de arme bevolking gratis water zou worden verstrekt voor hare dieren, terwijl drinkwater tegen een vast en laag tarief zou worden beschikbaar gesteld. Het geheele voorschot zou f 75000 bedragen en in 25 jaren tijds worden terugbetaald.

De heer Cohen Henriquez, 1e commissie ter gouvernements-secretarie te Willemstad, die door den gouverneur belast was om een collectie voorwerpen van vlechtwerk uit de kolonie bijeen te brengen voor de permanente tentoonstelling onzer vereniging, heeft de verzamelde voorwerpen van den 8sten tot den 14den Juni l.l. ter bezichtiging gesteld, met de uitnodiging aan belanghebbenden en belangstellenden om de collectie zoo noodig aan te vullen.

RECLAMES.

Abonnement geldig in
BERLITZ
meer dan 170 steden
SCHOOL
ALLEEN
Noordeinde 119 a
Gewaarschuwd wordt tegen
arglistige nabootsing.
ALLE MODERNE
TALEN
Onderwijs Vertellingen

DAME FRANÇAISE!

Offre des leçons de conversation à 5 florins par mois, 2 leçons par semaine, plusieurs élèves réduction. Cours spéciaux pour dames et jeunes filles. Prière d'écrire ou de s'adresser de 2-4 de relevée

Jacob v/d. Doesstraat 41.

Op de Mailboot.

In een der Nederlandsche bladen troffen we onder bovenstaand opschrift het volgend entrefilet aan:

„In ons nummer van 25 November 1902 spraken wij de wenschelijkheid uit van een herziening der rangschikking van landsdienaren op de mailbooten van en naar Indië, en wij maakten daarmede enkele opmerkingen, welke blijkens een ingezonden stuk in ons blad van 27 November, niet bij ieder weerklink vonden. Dat wij echter in deze meening niet alleen staan, bewijst onderstaand artikelje, dat wij overnemen uit het *Bat. Nbl.* :

Aan den ambtenaar voor Chinesche zaken te Batavia H. N. Stuart is, tegelijk met zijn eigen werkzaamheden, opgedragen een nauwgezet onderzoek in te stellen en daarna de noodige voorstellen te doen, inzake de bestaande rangschikking in klassen van landsdienaren, bij overtocht voor landsrekening van en naar Europa, teneinde zoo mogelijk te geraken tot een nieuwe rangschikking, die zooveel mogelijk aan alle eischen voldoet.

Zooda men zich zal herinneren, is deze quaestie, een der vele, welke telkens weder op de agenda komen om afgedaan te worden, maar het nooit tot zoover konden brengen; nog verleden jaar bij de behandeling der Indische begroeting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ze ter sprake gekomen. Daarbij werd o.a. gewezen op het sprekend voorbeeld, dat opzichters van den waterstaat, die aan een betrekkelijk zwaar examen hebben te voldoen en wier maatschappelijke positie volstrekt niet tot de minste gerekend mag worden, verwezen zijn naar de tweede klasse, terwijl commiezen op de bureau's, zonder meer in den ransel dan een diploma voor afgelegd kleinambtenaarsexamen, met hun chef, den resident, in de eerste klasse worden opgeborgen.

Enzovoort, enzovoort — de voorbeelden liggen voor het grijpen!

Wat ons betreft: Wij zouden adviseeren om ditmaal den knoop eens en voor goed door te hakken. Zoo wat het civiele, als het militaire betreft, één maatstaf tot afscheiding tusschen de eerste en de tweede klasse, een tractement van f 350 per maand bijvoorbeeld, en daarvan niet meer afgeweken. De tweede klasse is op onze mailbooten waarlijk zóo goed, dat een commissie en een luitenant of een opzichter daarin gerust een plaats kunnen vinden; voor de onderofficieren zou men dan een nieuwe klasse moeten scheppen.

Zooda de klassenverdeling nu geregeld is, grenst zij aan het bespottelijke.

Zoo wij ons niet vergissen, ging bedoeld plaatselijk blad in zijn betoeg van 25 November l.l., om d. v. luitenanten per mailboot in de tweede klasse over te voeren, uit van de verkeerde onderstelling, dat ook de fransche subalterne officieren zich op de schepen van de „Compagnie des Messageries Maritimes“, die hun overtocht bewerkstelligt, in die klasse zien verwezen. Wij weten in elk geval, dat dit argument dikwerf werd aangevoerd in bezuinigings-artikelen in indische bladen, tot zelfs in de latere jaren, toen er geen sprake van was, dat „Saluzic“, „Sydney“, „Polynésien“ en hoe al die booten der genoemde maatschappij heeten mogen, hare eerste klas-salons zouden gesloten houden voor subalterne fransche officieren.

Raadpleegt men de, aan boord dier schepen zich bevindende opgaven, betreffende de rangschikking in klassen van officieren en ambtenaren, dan ontwaart men, dat de subalterne officieren in de tweede klasse zijn ingedeeld, terwijl zij in werkelijkheid in de eerste klasse worden opgenomen, zich couchettes, in hutten der eerste klasse zien aangewezen en ook deelnemen aan de maaltijden in de salons dezer klasse.

Deze toestand dagteekent reeds van vóór 1896 en schijnt het gevolg te zijn geweest van de in dienststelling van de nieuwere schepen der maatschappij, de „Polynésien“, de „Ville de la Ciotat“ e. a., waarop een strenge afscheiding der klassen werd ingevoerd, in tegenstelling met de ratjetoe van eerste en tweede klassers op het wandeel der kleinere, oudere schepen, als „Melbourne“, „Sydney“ en andere.

Het is ons niet bekend, welke overeenkomst — stilzwijgend of formeel — deze bevoorrechtiging van het Zweierlei-Tuch door genoemde maatschappij heeft te

voorschijn geroepen. Dat doet hier ook minder ter zake. Doel dezes is slechts om, nu de quaestie der rangschikking in klassen van landsdienaren, bij overtocht voor landsrekening van en naar Europa, weer actueel wordt, te voorkomen, dat een argument worde gebruikt en geaccepteerd, dat als zoodanig niet de minste waarde heeft.

Wat die quaestie zelf aangaat, stemmen wij volkomen in met hen, die oordeelen, dat bij het verlenen van passage aan landsdienaren wel wat al te royaal wordt te werk gaan en dat b. v. commiezen op de bureau's, zonder meer in hun valies (commiezen houden er geen ransels op na) dan een diploma voor afgelegd kleinambtenaarsexamen, gevoelig in de tweede klas zouden kunnen reizen.

Wij zouden het echter betreuren, indien het in vorenstaand citaat blijkbaar met instemming door het haagsche blad opgenomen denkbeeld verder ingang zou vinden.

Specifiek particulier-indisch achten we den raad om den knoop door te hakken en aan het tractement een beslissende rol toe te kennen.

Er zijn in de indische maatschappij, waarvan het leven aan boord zooveel mogelijk een afspiegeling behoort te zijn, nog andere factoren, waarmede rekening moet worden gehouden, en die o. i. aan het radicale, doch onberedeneerde hervormingsvoorstel van het *Bat. Nbl.* bezwaarlijk te overkomen hindernissen in den weg leggen.

Den officier, den jeugdigen rechterlijken ambtenaar, den toekomstigen ambtenaar van het binnenlandsch bestuur behoort het door het gouvernement in zijn eigen belang niet te worden onmogelijk gemaakt, om zich toegang te verschaffen tot de hoogste kringen, die nu ook in de indische maatschappij voor hen open staan. En die onmogelijkheid zou geboren worden uit de hierboven aangestipte rangschikking, welke wij echter wellicht nog te veel a-sérieux genomen hebben.

Congres voor Kinderbescherming.

Van het *Nationaal Bureau van Vrouwenarbeid* ontvingen wij eenigen tijd geleden het verzoek om in ons blad een bericht op te nemen, omtrent de voorloopige plannen voor het in April 1904 te houden *Congres voor Kinderbescherming*.

Oorspronkelijk meenden wij, dat dit congres op de gemeenschappelijke belangen van de kolonien en het moederland geen betrekking zou hebben en met het oog op de beperkte ruimte in ons Weekblad lieten wij de aankondiging achterwege. Bij nadere overweging kwamen wij echter tot een ander inzicht en ons herinnerende, hoe ook in 1898, tijdens de tentoonstelling van vrouwenarbeid, aan de congressen een koloniaal gedeelte was toegevoegd, vroegen wij ons af, of er ook hier geen reden zou zijn om aan het congres een koloniale afdeling te verbinden.

Aan kinderbescherming, in de opvatting zoodaals in de Europeesche, vooral de Industriele maatschappij wordt bedoeld, voelen Oost- en West-Indië wel geen dadelijke behoefte, maar ook daar is de zorg voor het kind, even als overal elders: de zorg voor volgende generatiën een zaak van groot belang. Nog in ons blad van 2 Juli b. v. heeft men kunnen lezen, wat *Joh. van der Steur* in Oost-Indië voor kinderbescherming gedaan heeft en nog doet en in het *Alg. Handelsblad* van denzelfden datum vinden wij eene aanmaning tot de O.-Indische Regeering om hare beschermende hand uit te strekken over de, door de vaders niet behoorlijk opgevoede kinderen van Europeeschen oorsprong. Zoo zal er op dit gebied nog wel meer te doen zijn, ook in West-Indië. Het congres zal uitgaan van den *Nationaal Vrouwenraad*; reden te meer voor ons om naar een koloniale afdeling te verlangen, want het kan niet anders, dan in het belang der kolonien zijn, wanneer de *Vrouwenraad* deel neemt aan hetgeen over het wel en wee der verafgelegen provinciën in het moederland verhandeld wordt.

De *Vrouwenraad* droeg de *voorbereidende organisatie* van het congres op aan het „*Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid*.“ Aan dat kantoor kloppen wij met vertrouwen, ook voor de belangen van Indië aan.

INGEZONDEN.

Stand van zaken op Java.

Waarde Redactie!

Nog altijd ben ik onder den indruk der vergadering, die wij in den Haag gehouden hebben onder de leiding der Besturen van drie Indische Vereenigingen, om een rekest aan de Volksvertegenwoordiging op te maken, waarin op betere en meerdere irrigatie der velden, als eerste en voor de hand liggend redmiddel voor Java werd aangedrongen.

Wel had het rekest bij het Nederlandsche volk niet den algemeenen weerklink, die sommigen verwachtten, maar toch waren er talrijke adhaesiebetuigingen zooda hier als in O.-Indië. Openbare tegenspraak werd er niet ondervonden, maar, zooda bij ons gebruikelijk is, werd er overheen gepraat. Het was immers op Java lang zoo erg niet, als enkele overdrijvers het voorstelden, men zou wel wat meer en wat beter irrigeren en ook werken aanleggen om de velden tegen overstroming te beveiligen; maar om te doen zoodaals requestranten bedoelden, om gedurende ettelijke jaren tientallen millioenen uit te geven, alléén voor bevoeiing en waterkeering, daartoe was de nood niet hoog genoeg gestegen. . . . t Zou ook zonder dat en met geringer geldelijke hulp wel goed afloopen . . . Emigratie was misschien goedkooper! . . . En dan de kunstnijverheid!

Droef is het, om van tijd tot tijd, tusschen de regels, van berichten en vertoogen door, te lezen, hoe tal van Nederlanders en Nederlandsch-Indiërs er op uit zijn, om den treurigen toestand, waarin Java verkeert, te verbloemen; en 't is daarom plicht er telkens op te wijzen, wanneer een nieuwe onafwijsbare getuigenis van het tegenovergestelde, tot ons komt.

Voor mij ligt het Maandbericht over Juli 1903 van het *Nederlandsche Zending-genootschap*, waarin het verslag over 1902 van Br. A. Kruijft aangaande de werkkring Madja Warna, en daarin lezen wij o. a. het volgende:

„Hadden onze gemeenten in het algemeen weinig te lijden van de slom heerschende, besmettelijke ziekten (cholera, pokken, mazelen) des te sterker deden zich de gevolgen van den achteruitgang in maatschappelijk opzicht gevoelen. In de verslagen van onze voorgangers (der gemeenten) wordt daar zeer over geklaagd. De naaste oorzaak is de slechte rijstsoort in 1902, ten gevolge van de aanhoudende droogte. Maar er zijn ook andere oorzaken: overbevolking, sterke daling van de loonen e. a. Wel is waar geeft een minder geslaagde oogst in deze strek wel geen aanleiding tot rijstgebrek, maar toch wordt er in stilte veel elende doorgemaakt.

Magazijn „NEDERLAND”

Spui hoek Spuistraat, Den Haag.
Gedurende deze maand **BELANGRIJKE PRIJSVERMINDERING**
op alle voorradige Voorjaars- en Zomergoederen.

Au Corset Gracieux, VAN DUREN EN COPPERS.

UTRECHT, DEN HAAG, AMSTERDAM,
Choorstraat 12. Spuistraat 16a. Leidschestr. 91.

EMPIRE CORSETTEN in rose, blauw, crème, van af	f 1.25
HALF FRACK " in crème en grijs, van af	- 1.90
EMPIRE " in gebloemde stof van af	- 1.60
HALF FRACK " " van af	- 2.90
FRACK " effen en gebloemd, van af	f 2.25 - 3.25
EMPIRE „DROIT DEVANT”, van af	- 2.10
CORSET GAZELLE, van af	- 5.00
SPIRAALVEER CORSET, onbreekbaar, van af	- 2.00
CORSET JEANE D'ARC, van af	- 2.75
BUIKBANDEN, RECHTHOUDERS, POSITIE- en ZOOG-CORSETTEN.	
REFORM-CORSETTEN in 25 soorten, van af	- 3.50
BUSTHOUDERS, van af	- 2.25

Grootste inrichting. Ruimste keuze. Billijkste prijzen.

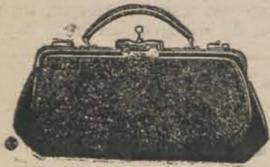
Speciale Inrichting voor Corsetten naar Maat, onder garantie voor elegante coupe, goed passen en soñditeit.
Voorhanden: „America's Erect Form” en „La Vida” Corsetten. Beste Corsetten der wereld.
GEDEPONEERDE MERKEN.

BRUSSEL.
KOSTSCHOOL VOOR JONGE DAMES.
233, Avenue Brugmann, 235.
Directrices:
De dames TER SCOUW.

DAMES LAMBOUY, 2e Wagenstraat 36a, Den Haag.
W. VAN OLPHEN, Molenstraat 39, " "
B. STRAUB, Frederikstraat 40, " "
VAN ROOY, Paul Krugerlaan 20, " "

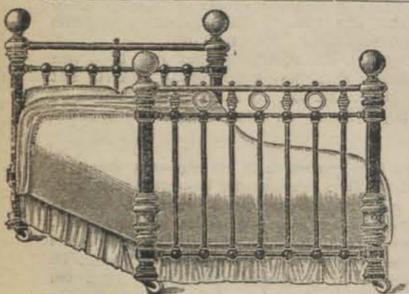
Het goedkoopste adres voor
KOFFERS en

is
Vlamingstraat 41,
Gebrs. KALSE.

Th. A. A. SIMONIS
34 Groenmarkt.
DEN HAAG over de Prinsstraat.

Ledikanten, Spring- Kapok- en
Paardenharenmatrassen, etc.
in GROOTE KEUZE,
BILLIJKE PRIJZEN en SOLIDE QUALITEIT.

LOA PO SENG & Co.

WELTEVREDEN, BATAVIA.
Belasten zich gaarne met de verzending, voor wederverkoopters, van Indische
Provisiën enz. enz. Men vergeet niet bij aankomst in Indië evengemelde firma
als leveranciers te nemen, handelaren in provisiën, dranken, mode-artikelen enz

ETABLISSEMENT VOOR PEDI-MANICURE BEHANDELING.

Anglo-American Therapie.
SCHOONHEIDS-MASSAGE,
Gezichtsstoombaden, Electriche Gezicht- en
Schoonheids-Massage.
(Systeem Heinrich Simons, Berlin)
Consult iederen dag van 2-4 uren.
Willemstraat 77, bij de Mauritskade.
's-GRAVENHAGE.

G. Nelck,
Behanger, Stoffeeder en Beddenmaker,
Van Merlenstraat 55,
's-GRAVENHAGE.

Levert en Repareert alle Gestoffeerde
Salon- en Eetkamer-Ameublementen.
Belast zich met verhuizen en in orde
brengen van GEHEELE INBOEDELS
onder waarborg tegen concurrerende
prijzen.

AGUILAR'S

PORT-, SHERRY, MADEIRA
en fijne TAFELWIJNEN,
zijn alom bekend.
Hoofdkantoor:
Heerengracht 3, Den Haag.
Bijkantoor:
BATAVIA, B. DE BAS & Co.
Succursalen: UTRECHT en LEIDEN.
Agentschappen op alle Hoofdplaatsen
in Ned. Indië.
Interc. Telefoon 832.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.
Magazijn van zwaar verzilverde artikelen
(zuiver wit ondermetaal).
SPECIALITEIT:
Tafel- en Dessertlepels, Yorken, Messen enz.
15 jaar garantie.
Voor Indië bijzonder aanbevolen
Eikenhouten Cassetten.
's-Gravenhage, Hoogstraat 45.

En gros. En détail.

Hoofd-Depôt
(voor 's-Gravenhage)
van af
15 October 1884
van het **ECHTE**
Prof. Dr. G. Jaeger's
**NORMAAL-
ONDERGOED,**
voor Heeren, Dames en
Kinderen,
in Winter- en Zomer-
qualiteit,
uit de Fabriek der
Heeren
Wilh. Bengel Söhne,
Stuttgart,
tot de laagste prijzen
Lijders aan Jicht en Rheumatiek ten
zeerste aanbevolen.

A. Vahle & Co.
DEN HAAG, Hoogstraat No. 14
— Telefoon 1218 —
ROTTERDAM, Hoogstraat 340.
— Telefoon 2987. —

L. Boellaard,
oud-leerling van het Amsterdamsche
en Leipziger Conservatorium, beveelt
zich beleeft aan voor viool, theorie
en ensemblelessen etc. Matige con-
ditiën. Zeer goede referenties.
Adres REGENTESSELAAN 202.

Prachtige, Verb.
SINGER-NAAIMACHINE
met Kast, van de laatste verbetering
voorzien, winkelprijs f 47.50, nu à contant
voor f 25.—, met 5 jaren garantie en
gratis onderricht.
NIEUWE SAXONIA, op houten voet,
geruischloos werkend, f 16.—.
NAAIMACHINEHANDEL.
20a, Korte Houtstraat
Teleph. 192.
DEN HAAG.
Sedert 1888 gevestigd.
Honderden tevredenheidsbetuigingen
ter inzage.

Maison A. N. BORSBOOM. Salon de Coiffure.

HEERENGRACHT 50a,
bij het Bezuidenhout, Den Haag.
Aparte Salons voor Dames en Heeren.
Atelier voor alle soorten Haarwerken.
Hoofdwasschen voor Dames
met Mérang, Shampooing en Pétrole.

Fournisseurs de la Cour.

KOK & ZONN,

Tailleurs,
VEENESTRAAT 39,
La Haye.
Maison recommandée
pour costumes „Genre Tailleur”
pour Dames.

Bekroond met Gouden en Zilveren Medailles.

Spiegel- en Lijstenfabriek, Kunsthandel

VAN
P. J. CRAMWINCKEL & ZONEN,
HOFLEVERANCIERS — DEN HAAG.
Fabriek en Kantoor: NIEUWE HAVEN 140—141. Teleph. Interc. N°. 112
Filiaal: PIET HEINSTR. 81.

Uitgebreide keuze geëncadreerde Gravures, Platen en Foto's, Spiegels,
Portretlijsten en Morastandaards.
Encadrementen voor Schilderstukken, Gravures, Platen, Photographiën enz.
Oververgulden en repareren van Spiegels en Schilderijlijsten. Schoonmaken van Gravures, enz.
Mora's op iedere maat leverbaar. Export naar Oost- en West-Indië.

Nederlandsch Wapenmagazijn

voorheen S. DE JAGER,
HAARLEM, Barteljorisstraat 32.
's GRAVENHAGE. Spui 12.
Fabriek van Wapens en Schermartikelen.

C. J. L. VERMEULEN,

's-Gravenhage. — Toussaintkade 11.
Speciale afdeling voor moderne en zeer billijke
LIJSTEN, MIRA-STANDAARDS en ENCADREMENTEN, in alle
genres.
Groote sorteering LIJSTEN, in verschillende maten gereed,
voor onmiddellijke aflevering.
In de zeer billijke prijzen, is het geheel
gerekend begrepen.
Geopend tot 's avonds negen uur.

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.
SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.
Nouveaute's voor elk seizoen.
STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKEPRIJZEN.

Abonneert U op de Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.
Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.
Proefnummer wordt U op aanvraag gaarne toegezonden.
DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.
De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.
„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”,
HAAGPOORT 4.
Ieder oud-gast steune door zijn abonnement!

Boekaankondiging.

Zij, die het Maleisch gedicht (Sair) van den „Dommen Koopman“, waarover Dr. A. A. Fokker in ons feuilleton spreekt, in zijn geheel willen kennen, kunnen dit vinden in het Maleisch Leesboek, dat in Juni 1903 bij W. J. Thieme & Cie te Zutphen is uitgegeven.

Van vreemde Koloniën.

Indo-China. In Indo-China zal men te vergeefs zoeken naar een menschonterende koelie-ordonnantie, door een engelsch bestuursambtenaar, zonder assa-hansche ervaring wel is waar, zoo terecht geësseld met een „We don't want slavery here“, en op welke afschaffing in onze koloniën door edeldenkende zielen wordt aangedrongen, wier prijzenswaardig streven, uit een praktisch oogpunt vooral zoozeer toe te juichen, helaas nog zoo veel tegenkanting vindt.

In Indo-China bestaat geen koelie-ordonnantie. Daar is het nog eens wat waard, een koelie-bestaan te voeren, gelijk uit een schrijven aan de Dépêche Coloniale moge blijken.

„De groote landbouwondernemingen in Tongkin, die zich op de verlaten sawahs of de rijstcultuur hebben toegelegd, hebben zich (in tegenstelling met de koffie-ondernemingen, die over den kop gingen, omdat naar 't schijnt, in Tongkin geen koffie kan worden geplant) tot nu toe weten te handhaven. Voor haar zijn nu echter moeilijke tijden aangebroken. De werkkrachten zijn er niet zoo overvloedig meer en dan komt er nog wat bij. De toepassing van het fransche recht op alle inboorlingen, die een overeenkomst met een Europeaan aangaan, heeft den Annamieten praktisch gewaarborgd tegen eenige vervolging. Zij weten, dat zij niet worden gestraft, al verdienen zij het hun verleende voorschot en de waarde van het hun verstrekte ploegvee niet in. Zij maken daar gebruik van, steken het voorschot en wat de verkoop van het hun toe-vertouwde vee opbrengt in den zak en laten de ondernemers zitten zonder werkkrachten, een paar stuks vee en een sommetje gelds armer.“

Kan het verwondering baren dat ons, bezorgd voor het heil van den inlander, de lezing van het vorenstaande doet watertanden, en daarbij het verlangen in ons opkomt, dat ook in onze koloniën zoo spoedig mogelijk de ideale toestand worde nabij gestreefd?

Maar scherts ter zijde. Idealisten mogen uit het vorenstaande leeren tot welke verderfelijke uitkomsten de toepassing hunner theorieën kan leiden in landen, die zich in een der eerste stadia van ontwikkeling bevinden.

Koloniën behoeven om hare ontwikkeling, die op den duur den landzaat in de eerste plaats zal ten goede komen, de tussenkomst van het kapitaal, welks rechten o.i. evenzeer moeten worden gewaarborgd, als die van den arbeid, niettegenstaande de neiging om den arbeider in de koloniën voor te stellen als een natuurmensch, vrij van de smetten der beschaving, een gemakkelijke prooi voor den uitbuitenden ondernemer, een voorstelling volmaakt afwijkende van de werkelijkheid, die ons een individu voor ogen voert, dat zich maar al te dikwerf aan zijn plichten tracht te onttrekken langs wegen, die het zich instinctmatig gebaand ziet.

Naast bescherming van den arbeid behoort ook bescherming van het kapitaal te staan en zulke te meer in de koloniën, waar dit, mits onder oordeelkundig toezicht gesteld, zoo uitstekende diensten aan land en volk kan bewijzen, terwijl het zich zelf rentegevend maakt. (*)

Aan het hiervoren aangehaald schrijven ontleenen wij ook nog, dat de pest, die te Hanoi na afloop van de tentoonstelling opdook, daar nog steeds slachtoffers maakt. Wel is de epidemie, nu de tijd van de grootste warmte voorbij is, een weinig verminderd, maar men vrees, dat in dit opzicht in het voorjaar van 1904 ernstige tijden kunnen worden tegemoet gezien.

Evenals ten tijde van de groote cholera-epidemie op Manila werd waargenomen en telkenmale in ons Indië bij het optreden dier ziekte kan worden opgemerkt, gaat ook van de inlandsche bevolking van Hanoi lijdelijk verzet uit, tegen de van overheidswege voorgeschreven maatregelen ter beteugeling van de pestziekte. Lijken van bezwken pestlijders worden verborgen gehouden of in rikshaws buiten de stad gebracht; terwijl de bevolking er ook niets weten wilde van inenting met het serum van Dr. Yersin.

Beschermende rechten. De engelsche minister van koloniën, Chamberlain, treft het niet al te best met zijn plannetje, om ten behoeve van nauwere aansluiting tusschen Engeland en zijne koloniën een einde te maken aan het vrijhandelsstelsel, dat Engeland gemaakt heeft tot wat het is, blijkens de jongste gegevens, nog steeds voortgaat om bij te dragen tot den voorspoed van het eilandrijk.

Onlangs ontving het engelsch ministerie van buitenlandse zaken van den consul Haggard te Moenea op Nieuw-Caledonië een verslag, dat niet kan nalaten de koloniën zelve er op te wijzen, wat de gevolgen van, in uitzicht gestelde financiële politiek kunnen zijn.

De heer Haggard geeft in zijn verslag uiting aan de ontevredenheid der engelsche handelaren in Nieuw-Caledonië over het, voor die kolonie geldend beschermend tariefstelsel, hetwelk oorzaak is dat de invoer uit Frankrijk, ten koste van den invoer uit Engeland en Australië aanmerkelijk is toegenomen, maar tevens ten gevolge had, dat het leven er zooveel duurder is geworden, waartoe ook de verhooging der belastingen ten behoeve van de spoorweglening dier kolonie het hare bijdroeg. Vele, in de kolonie gevestigde lieden zouden zich tot den heer Haggard hebben gewend met het verzoek om inlichtingen betreffende engelsche koloniën, waar zij zich wenschten

(*) Wij zijn alles, wat in deze en de vorige alinea staat, geheel eens met onzen medewerker, maar voelen ons toch genoopt er bij te voegen, dat bij de invoering en toepassing van arbeidscontracten toch ook tegen te grooten invloed van het kapitaal op den gang van zaken, moet gewaakt worden, want ook 't kapitaal is al evenmin en voorbeeld van dengd als de werkende inlander.

te vestigen, om — wanneer, zij hun voornemen ten uitvoer brengen en Chamberlains plannen slagen, waarschijnlijk van den regen in den drup te komen.

Canada. Onlangs werd de Dominion Day, ter herdenking aan de vereeniging der provinciën Ontario, Quebec, Nieuw-Schotland en Nieuw-Brunswijk tot het Dominion of Canada, op den 1en Juli van het jaar 1867, te Londen gevierd door een feestmaal in het hotel Cecil.

Zoals bekend is, zijn in verloop van tijd nog de provinciën Manitoba, Britsch-Columbia en eindelijk Prins Eduard's eiland in den statenbond opgenomen.

Elk gewest van dien bond is in het federale parlement, samengesteld uit een senaat en een kamer van afgevaardigden, vertegenwoordigd. Het parlement houdt zijn zittingen te Ottawa, de hoofdstad van den bond. Elk gewest heeft bovendien zijn eigen bestuur en zijn wetgevend raad, die zich met de lokale aangelegenheden bezig houden en zoo af en toe, gelijk met den wetgevenden Raad van Britsch-Columbia, in zake de daar niet gewenschte immigratie van Japanners, het geval was, aanleiding geven tot veel gewrijf.

De vereeniging heeft aan het land geen kwaad gedaan, gelijk blijkt kan uit een vergelijking van den toestand in 1902 met dien in 1874, nadat Prins Eduard's eiland in 1873 tot den bond was toegetreden.

De bevolking is sedert van 3.500.000 zielen aangegroeid tot 5.371.315. De immigratie is in de laatste jaren een belangrijke factor voor de toename der bevolking en neemt steeds grotere afmetingen aan. In 1897 bedroeg het aantal landverhuizers, die zich in Canada vestigden 20016 en in het begrotingsjaar 1 Juni 1902 tot 31 Mei 1903 104.716. In den laatsten tijd nam, zooals wij reeds mededeelden, de landverhuizing uit Engeland naar Canada bijzonder groote afmetingen aan.

Het postverkeer nam in die mate toe, dat in 1902 ruim 213 miljoen brieven werden behandeld door den dienst der posten tegen ruim 39 miljoen in 1874. In laatstgenoemd jaar werden 17753 zeeschepen in- en uitgeklaard en in 1902 30296. Het spoorwegennet besloeg in 1902 een uitgestrektheid van 18714 engelsche mijlen tegen eene van 2642 engelsche mijlen in 1874. De waarde van den invoer steeg in dat tijdvak van ruim 128 tot ruim 212 miljoen dollars en die van den uitvoer van nagenoeg 122 tot ruim 806 miljoen dollars.

Ten bewijze van meerdere welvaart kan ook nog worden gewezen op de inlagen in de postspaarbanken, die in 1874 een bedrag van ruim 8 miljoen dollars vertegenwoordigden tegen een van ruim 42 miljoen dollars in 1902.

Iets over Rhumfabricage. De rhumfabricage, die, getuige de raming voor het loopend jaar van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd in Suriname op een bedrag van f 170000, in die kolonie, evenals in Fransch- en Engelsch-Guyana, een vrij belangrijke rol speelt, is het voorwerp van onderzoekingen van den heer E. A. Pairault geweest, die zich te dien einde door het fransche ministerie van koloniën belast zag met een officieele zending naar de Antillen.

De heer Pairault heeft de uitkomst van zijn onderzoek neergelegd in een studie, Le Rhum et sa fabrication, waartoe Dr. Calmette, directeur van het Instituut Pasteur te Rijkswijk een voorrede heeft geschreven, waarin deze er op wijst, hoe veelvuldig het nog voorkomt, dat de industrie zich de, door de wetenschap gedane ontdekkingen, niet ten nutte maakt.

De heer Pairault heeft niet alleen in de Antillen maar ook in de Guyana's, de rhumfabricage bestudeerd en kwam tot de conclusie, dat men op Martinique, Guadeloupe, Jamaica en overal elders te dien opzichte nog op dezelfde manier te werk gaat als vijftig jaar geleden, alsof de wetenschap niet ook op dat gebied reeds heel wat had aan het licht gebracht.

Europeesche kolonisten in tropische gewesten. Zoals wij reeds mededeelden, wordt thans de publieke opinie in Duitschland bewerkt om een gedeelte van den stroom van landverhuizers, die jaarlijks de Heimat den rug toekeren, om hun geluk, vooral in Amerika, te beproeven, naar de koloniën in Afrika en zoo ook naar Duitsch-Oost-Afrika te leiden.

In de Deutsche Kolonialzeitung van den 9en dezer komt A. Leue, die reeds ten vorigen jare in genoemd blad zijn denkbeelden daaromtrent mededeelde, op dit onderwerp terug en blijft hij bij zijne meening, dat de vestiging van europeesche ingezetenen in de hooggelegen streken dier kolonie alle kans van weislagen biedt.

Hij wijst er ten overvloede op, hoe in de voormalige Spaansche koloniën in Zuid- en Centraal-Amerika thans nog honderdduizenden lieden van zuiver-europeesche afkomst zijn gevestigd. Quito, de hoofdstad van Ecuador, een der schoonste en grootste steden van Zuid-Amerika, ligt op den evenaar en een hoogte van 2850 meters en overal in Centraal-Amerika vindt men in landstreken, die 2000 meters boven den zeespiegel zijn gelegen, afstammelingen van Spanjaarden, die er zeer wel aarden. Dat echter de hoofdzakelijk van Kelten en West-Gothen afstammende Spanjaarden een van die der bewoners van Midden-Europa geheel verschillende constitutie zouden hebben, meent de heer Leue te mogen betwijfelen, die ten slotte zijn landgenooten aanspoort om eens een proef te wagen. Terecht zegt hij, dat alleen de ondervinding kan uitwijzen of de cost-afrikaansche hoogvlakten al dan niet geschikt zijn voor de vestiging van europeesche kolonisten.

Laat ons nog even hier aan toevoegen, dat de in de buurt van het Tanganyika-meer in het gebied van den Congo-staat te nemen proef met de vestiging van italiaansche kolonisten, waarschijnlijk spoedig een aanvang zal nemen en dat daartoe vijftig huisgezinnen zullen worden uitgekozen.

Duitsch-Samoa. „De inbooring is lui. Men moet hem in zijn eigen belang, tot geregelden arbeid dwingen“. Dat is het refrain van het liedje, ter vergoeliking aangeheven, hier van de invoering van drukkende hut-belastingen, daar om aan het, ten eigen bate opdringen van eenige, aan het land vreemde cultuur aan de bevolking, nog een zeker cachet van braafheid te verleenen.

Het is echter alleszins begrijpelijk, dat de inbooring een zekeren tegenzin aan den dag legt voor nieuwigheden, die hem kunnen vervreemden van den arbeid, welke tot nu toe in zijn levensonderhoud voorzagen.

In Duitsch-Samoa was de bevolking ook niet te bewegen om zich aan de cacao-cultuur te wijden of den daartoe noodigen arbeid te leveren. Men zag zich toen genoodzaakt om chineseesche arbeidskrachten te ontbieden. Hoe men over die chineseesche koelies in de kolonie dacht, blijkt wel daaruit, dat een lokaal koloniaal blad het noodig achtte, de aanstaande werk-

gevers aan te sporen, in die lieden menschen te zien en hen als zodanig te behandelen.

Eigenaardig is wat de heer von Hanneken, naar aanleiding van de aankomst der chineseesche koelies in Samoa omtrent het karakter van die lieden opmerkt in de Deutsche Kolonialzeitung.

Hij ziet in den Chinese, die onder een oordeelkundigen meester is gesteld, een voorbeeldig werkmans, die echter, wanneer hij in zijn europeeschen meester een gelijke ziet, een schoft wordt.

En dat zulks gebeuren zal, vrees van Hanneken als een gevolg van de bepaling, dat niet minder dan drie Chineezers aan den werkgever zullen worden toegewezen. 't Schijnt dus, dat ook kleine europeesche landbouwers in de gelegenheid zullen worden gesteld om zich chineseesche hulpkrachten te verzekeren. Dezen waarschuwt hij, om niet zooals 't tot nu toe hun gewoonte was, zelf de spade te hanteren, daar zulks aanleiding zou geven, dat hunne chineseesche ondergeschikten in hen hunn gelijken zouden zien, met 't hierboven aangegeven, ongewenschte gevolg.

Intusschen moet den gouverneur, Dr. Solf, gebleken zijn, dat de inboorlingen van Samoa in het district Leatele nu uit eigen beweging aan het cacao planten zijn gegaan. Om die lieden verder aan te moedigen, wordt hun kosteloos allerlei gereedschap verschaft.

Duitsch Zuidwest-Afrika. De spoorweg, die de mijnen van Otari met de kust zal verbinden, zal, gelijk reeds werd mededeeld, niet van Port Alexander in de Portugeesche provincie Angola uitgaan, maar van Swakopmund, de haven der kolonie.

Van het eerste plan werd afgezien om de hooge kosten, die op omstreeks 20 miljoen gulden werden geschat. Het nu aangenomen plan, waarbij tevens werd besloten om een spoorwijdte van 60 centimeters aan te nemen, eischt voor zijn uitvoering een bedrag van omstreeks 11 miljoen gulden.

De South-West-Africa-Company, die bij het tot stand komen van den spoorweg geïnteresseerd is voor de exploitatie van haar uitgebreide concessien, heeft de kleinste helft van het benodigd kapitaal voor hare rekening genomen, terwijl het overblijvend gedeelte door een Duitsch-Engelsch syndicaat is gewaarborgd.

John Bull zorgt dus wel, dat hij in de, aan zijn zuid-afrikaansch rijk grenzende koloniën uit een economisch oogpunt wat te zeggen heeft.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Tijdschr. van het Kon. Ned. Aardr. Gen. 1903. No. 4.

J. F. Niermeyer: De bevolingswerken op Java. — Dr. C. L. v. d. Burg: Nieuwe onderzoekingen over het voorkomen van malaria in Ned-Indië. — A. L. van Hasselt: Nieuwe onderzoekingen van Dr. P. en Fr. Sarasin op Celebes (vervolg). — Red.: Saramacca-expeditie. — Literatuur O.-I. Archipel.

Notulen van het Bat. Gen. Dl. 40. Af. 4.

Nadere mededeelingen over de Tjandi Mendoe. — Dr. G. A. J. Hazou: Een wajang-beber-voorstelling te Jodjakarta.

Mededeelingen van het Ned. Zendel. Gen. Dl. 47. Ite stuk.

J. Alb. T. Schwarz: De Besnijdenis bij de Tontemboan. — Dez.: Manawas. — Alb. C. Kruit: Gebruiken bij den rijstogst in enkele streken op Oost-Java. — M. Joustra: Iets over Bataksche Literatuur (vervolg). — Dez.: Opgave van eenige woorden van gewicht bij Evangelieprediking en onderwijs in het Karo-Bataksch.

Berichten van de Utrechtsche Zendingsver. Juli 1903.

Halmahéra: Bijzonderheden uit het District Tobelo (met plaat).

De Indische Mercur. 14 Juli 1903. No. 28.

W. G. Leembruggen: Iets over een der voornaamste oorzaken van het onvruchtbaar worden van bouwgronden. — Waarom wordt Copra hier te lande niet verwerkt (met naschrift). — Nogmaals: De oplossing van het Ramehvragsstuk voor Ned-Indië! — Productiekosten der Java-suiker uit den ogst 1901. — Indrukken uit Amerika, door S. R. Driester (vervolg). — Uitvoer van Java. — Uit consulaire verslagen. — Verslagen. — Bijvoegsel: Officieele prijsopgave van de tot 15 Juli 1903 verkochte partijen Sumatra- en Borneo-Tabak (Oogst 1902).

Verzending O.-I. Mail.

Table with columns for destination (Amsterdam, Rotterdam, Genua, etc.), date, and time. Includes sub-note: (Suppletioire verzending den dag volgende op den aangegeven maildag te 5.5 's morgens.)

Via Marseille: Suppletioire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 12 uur, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

Via Napels: Suppletioire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12 uur, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME. Table with columns for destination (St. Nazaire, Amsterdam, Southampton, etc.), date, and time.

Via Genua den 2n van elke maand, alleen op verzoek. Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO. Antwerpen den 15n en laatste van elke maand 7.20 's av. Lissabon den 8n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN. (Teneriffe.) Southampton. Elken Vrijdag 7.20 's av. Liverpool. Elken Maandag 7.20 's av.

En in de afdeeling Lamongan, dáár hebben beslist velen honger geleden, en lijdten er nog honger. De voorganger te Soemboeng-Gondang zeide mij, dat de achteruitgang van de school alléén een gevolg was van gebrek. Het beetje kleeren was verkocht, om te kunnen eten. Hij noemde met name kinderen, die eens in de twee of drie dagen wat rijst of kaspé kregen. Allerlei afval werd verorberd, om den honger te stillen. Gesteld, al kwamen de stumpers op school, wat kan men dan met hongerige kinderen beginnen?! Wij hebben naar de mate onzer krachten gedaan, om althans den ergsten nood te lenigen, door den lieden werk te verschaffen.

De armen hebben het meest te lijden gehad. In de bovengenoemde verslagen der voorgangers lezen wij, hoe weinig zij met oogsten hebben kunnen verdienen. Eene steeds grooter oppervlakte wordt met suikerriet beplant, en steeds grootere zwermen hongerlijders van elders komen hierheen, om een schamele bos te verdienen. Dit jaar was op vele velden, soms reeds na 3 à 4 uren, het oogsten afgelopen, en gingen de menschen naar huis slechts met enkele handen vol. Bovendien hebben sommige welgestelden wel niet openlijk, maar toch niet minder afdoende, gebroken met de onte adat bij 't oogsten. Zij laten namelijk op hun velden tegenwoordig alléén familieleden of vrienden toe, en weren alle anderen, onder allerlei gezocht voorwendsels. Waar zal nu de arme zijn voedsel vinden? Wij kunnen niets daar tegen doen, dan steeds dringender aanspreken tot naastenliefde. Grootendeels zijn deze toestanden het gevolg van den immer scherper wordenden strijd om het bestaan. Hoe kunnen de tijden veranderen! Ik herinner mij nog de jaren, dat er landen te kort kwamen en dat men $\frac{1}{2}$ ja zelfs $\frac{1}{3}$ snijloon gaf, in plaats van de gebruikelijke bawon ($\frac{1}{2}$).

Maar ook de meer gegoeden deelen min of meer in de malaise. Dit jaar hebben vele inleggers in de Spaarbank allier hun te goed gedeeltelijk of geheel teruggenomen, en ook de verhuur van gronden aan de fabriek heeft plaats in desa's, waar dit vroeger niet voorkwam. Onder deze omstandigheden nu is het te begrijpen, dat de stemming min of meer „gedrukt“ was.

Men rekent toch zeker Br. Kruij niet tot de onruststokers! Madja-Warna ligt in het zuid-westelijk deel der residentie Soerabaja, dus niet in de hongersnoodstreek van 't Semangsche.

Te lang bedacht en niet gedaan, Kwam menigeen reeds duur te staan!

Den Haag, 12 Juli 1903.

X.

Geachte Redactie!

U verklaart te vertrouwen, dat de verschillen tusschen den heer Abell en mij nu voldoende zijn toegelicht. Maar hoe heb ik het nu? De heer Abell heeft eenvoudig niets toegelicht. Wij zijn geen stap verder gekomen. Hij heeft, in 't wilde roepende, een krasse beschuldiging uitgesproken en schijnt in zijn schulp te kruipen, nu hij ter verantwoording wordt geroepen, in plaats van eerlijk en manmoedig met feiten voor den dag te komen en man en paard te noemen. Wanneer ik iemand aanval, zal ik namen noemen of althans duidelijk te verstaan geven, wie ik op 't oog heb.

Wie is dan nu dat „zeker soort journalisten“, waarvan hij het „type“ weergeeft? Waar vinden wij het? In welke der Indische bladen oefent het zijn vuilvaardig bedrijf uit? Niemand weet het: de heer Abell heeft niet den moed het te zeggen!

Hij heeft daarmede de gansche Indische pers ge-compromitteerd (met uitzondering misschien van De Locomotief). Geen ander Indisch blad kan op dit oogenblik zeggen, dat, volgens den heer Abell, onder zijn redactie of medewerking dat soort journalisten niet schuilt en dat zijn kolommen gesloten zijn voor de bedoelde „pikante hoofdstukken“. Alzoo heeft ook die gansche pers het recht, zich des heeren Abell's vriendelijken uitval aan te trekken.

En zeker heeft hij er niet toe bijgedragen, het oordeel dier pers over het dan verongelijkte B.B. zachter te stemmen.

Dit, geachte Redactie, wilde ik nog in 't midden brengen, alvorens het debat door U te zien gesloten. Beleefd groetend en hoogachtend,

Uw Dw. Dr. BLANDA.

11 Juli 1903.

In het vermoeden, dat de Indische pers, niet zal nalaten den heer A. te verzoeken zijn meening te verduidelijken, hadden wij gehoopt, dat Blanda, den strijd zou hebben gestaakt. Nu dit echter niet zoo is, meenen wij hem op nieuw 't woord te moeten geven en dan aan den heer A. 't recht van repliek.

De heer A. was op reis en daardoor kregen wij zijn antwoord te laat om het nog in dit nummer op te nemen. In een volgend dus.

R. C.

Aan de Redactiecommissie van het „Koloniaal Weekblad.“

Met instemming las ik het ingezonden stuk in Uw blad van 9 dezer van den heer K. H. O. van Bennekom uit Zutphen, met het opschrift „Onze Taal voor Inlanders in Indië“. Hij wijst daarin op de meerdere schoonheid en gemakkelijkerheid onzer taal, indien men, evenals in het Friesch de zoo moeilijke „sch“ verving door „sk“ en geeft als voorbeeld: skool, skip, skande. Ik wensch hieraan toe te voegen, dat de Zuid-Afrikaanders hetzelfde doen, dat men het aantreft in de zoo welluidende oud-Vlaamsche liederen. Ieder, die het voorrecht heeft genoten Stijn Streuvels een zijner schetsen te hooren voordragen, zal getroffen zijn geweest door diezelfde uitspraak. Verschillende Scandinavische woorden zouden geheel gelijk zijn aan de Nederduitsche, indien deze werden uitgesproken op de wijze, waarvan wij ter kwader ure zijn afgeweken. Stijn Streuvels spreekt de g uit als gh met een sterksprekende h. In het oud-Vlaamsch schrijft men dan ook Ghendt voor Gent en ghij voor gij.

Hoogachtend,

Uw Dw.

's-Gravenhage 10 Juli 1903.

W. K. BREVET.

E. v. Z.

ADVERTENTIËN.

Firma H. G. J. L. MEIJNERS.
Effecten- en Algemeen-Assurantie-Kantoor.
's-Gravenhage, Heemskerkstraat 20.

Eduard Pelger,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN
Prinsestraat 39,
's-GRAVENHAGE.

Th. A. A. SIMONIS
34 GROENMARKT,
over de Prinsestraat, DEN HAAG.

Desinfectie van Vertrekken
volgens Prof. Flügge.
STOOMDESINFECTIE
EN MOTZUIVERING VAN GOEDEREN.
Machinale Stoomzuivering
van Bedveeren.
Wasschen, opmaken en
repareeren van beddegoed.

OVERHEMDEN

NAAR
MAAT.

Glöster
CHEMISIER
HOOGSTRAAT 24/26, DEN HAAG.

 Corsmit Brosseis & Co.
Meubelfabrikant
DEN HAAG.

Compleete Meubilerie,
benevens verhuur van Meubilair.
Voor Benedenhuis p. maand / 15.—
» Bovenhuis » » 20.—
» geheel huis » » 40.—
Bijzondere conditiën voor repatrieerenden.
18, WAGENSTRAAT 18.

A. J. MESKER,
MEUBELFABRIKANT.
Hofspui 81. Telefoon No. 240. 's-Hage.
Inrichting voor COMPLETE MEUBILERIËN,
zoowel in koop, als in huur.
Complete Ameublementen voor geheele huizen,
boven- of benedenhuizen steeds voorradig.
Gemeubelde Huizen te Huur,
waarbij:
Huizen met 10 Kamers » / 100 per maand.
Benedenhuizen ad » 45 per maand.
Bovenhuizen ad » 60 per maand.
Geheele Inrichtingen steeds voorradig.
GORDIJNEN. TAPIJTEN.

Simplex Rijwielen.
Gramophones.
Sport-Artikelen.
Sport-Kleding.
FRANS ERNST,
Buitenhof 1, 's-Hage.

P. Happel Jr.
CUISINIER.
v. Kinsbergenstraat 85d,
DEN HAAG.

Uitzending van Diners.
Koude en warme Schotels.

MEIJER & CO'S
EUNSTE JENEVER
BRANDEWIJN
OUWE SCHIEDAMMER
DISTILLEERDERIJ DE PALMBOOM SCHIEDAM.

Vraagt offerte voor Ned. OOST- en WEST-INDIË.
Agent voor den Haag en omstreken, de Heer
A. DE SWERT. Schenkweg 216

Stoomvaart-Maatschappij
„**ROTTERDAMSCH LLOYD**”

Maldienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Goentoer *	25 Juli	6 Aug.	11 Aug.	30 Aug.	1 Sept.
Merapi	8 Aug.	20	25	13 Sept.	15
Gedé	22	3 Sept.	8 Sept.	27	29
Oengaran	5 Sept.	17 Sept.	22 Sept.	11 Oct.	13 Oct.
Sindoro *	19	1 Oct.	6 Oct.	26	28
Salak	3 Oct.	15	20	9 Nov.	11 Nov.
Lawoe.	17	29	3 Nov.	23	25
Ardjoeno.	31	12 Nov.	17	7 Dec.	9 Dec.

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.
De Agenten: Eijkensluyters & Tromp, Anna Paulownastraat 1 d, 's-Hage.

CHRIST. ALKA, voorheen ALKA en WECKESSER,
Paviljoensgracht 21a. 's-Gravenhage.
Fabriek van alle soorten Koperen en Houten Blaasinstrumenten.

Leverancier zoowel Binnen- als Buitenlandsch voor HARMONIE-, FANFARE- en STRIJKORCHESTEN.
Specialiteit in Saxophons, Obo's, Engelsche Hoorns, Fagotten, Bas-Clarinetten, Böhm-Clarinetten en Böhm-fluiten, enz. enz.
Grootte Magazijnen van alle op dat gebied behoorende Artikelen. Guitares, Citera's, Banjo's, Harmonica's, enz.
Ook alle daarbij behoorende Artikelen. Goedkoopste adres voor Reparatie aan alle Muziekinstrumenten.
Scherp concurrerende prijzen. Prijscourant op aanvraag gratis.

Wed. E. VAN FOREEST-NIX,
WEIMARSTRAAT 37, DEN HAAG.
In Verbandstoffen, Verplegings-Artikelen,
Drogerijen, Chemicaliën.

VERFIN BUSSEN enz.
Centraal Drogist WEIMAR.

WILM. E. JANSSEN JR.
MAGAZIJN VAN
ECHTE RIETEN KOFFERS, REIS-ARTIKELEN,
Fijne Lederwaren.
ZEESTRAAT 14. — DEN HAAG.

van Soest en van der Weijde
Lange Voorhout 23. — Den Haag.

Voeren effectenorders uit op de beurzen te Amsterdam en het Buitenland, incasseeren coupons en dividenden, belasten zich met renteontvangst van kapitalen op het Grootboek, geven en nemen gelden op prolongatie en à deposito.
Met 1 dag opzegging 3 pct.
Voor 1 maand 3 1/2 „
„ 3 maanden 3 1/2 „
Verstreken REISCREDIETBRIEVEN.

MAGAZIJN van BEHANGERSARTIKELEN.
Meubilerie. Stoffering. Decoratiën.
H. P. MEIJS,
Reinkenstraat 25, Den Haag.
GOEDKOOP ADRES voor alle voorkomende werkzaamheden.

W. J. van der Broek,
Mr. Vleeschhouwer.
1ste van den Boschstraat 103, Den Haag.
TELEPHOON 770.
Blijft zich voortdurend aanbevelen voor Prima kwaliteit RUND-, KALFS-, LAMS- en ZUGLAMSVLEESCH.
VRAAG PRIJSCOURANT.

Sport- en Kinderwagens.
Grootste sortering Sport- en Kinderwagens in diverse kleuren en modellen,
tegen concurreerenden prijs,
benevens een prachtige collectie
Poppenwagens en Poppensportwagens.
Inrichting voor deugdelijk reparatiewerk.
Kinderwagenmagazijn, HERDERINNESTRAAT No. 2, Den Haag.

C. HOYNG,
Den Haag. — Utrecht.

Geillustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden

Echt Chineesche Thee,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

VERMEULEN's Fotografisch Atelier,
Toussaintkade 11, 's-Gravenhage,
is de meest gunstig bekende inrichting
VOOR
Moderne Fotografie.
Vlugge en artistieke afwerking.
Zeer billijke prijzen.

BROCADES & STHEEMAN. — MEPPEL.

Fabriceeren alle Gecomprimeerde Geneesmiddelen,
Huis- en Plantageapotheken, Handapotheken voor Doctoren en Mijnwerken.

Gecomprimeerde Photo-Artikelen.
CASCARA-PASTILLES
WONDEROLIE-PASTILLES } zeer aangename laxermiddelen.
INDISCHE GENEESMIDDELEN STEEDS VERSCHE AANVOER.
LEVERANCIERS VAN MEERDERE REGERINGEN.
Zie aanbevelingen Nederl. Roode Kruis, Dr. Romeyn, Prof. Korteweg,
Dr. Lingbeek, Dr. v. d. Capellen, enz. enz.

Bijna ieder geneesmiddel kan in gecomprimeerden vorm gemaakt worden.
Vraag slechts ons Fabrieksmerk. Te bekomen bij alle Apothekers.

Chaussures Françaises et Americaines
A. Kogels & Zoon,
56. Prinsestraat 56. — 's-Gravenhage,
Ruime Collectie
SALON- en WANDELSCHOENTJES
in Peau de Suède, Chevrain glacé en Linnen.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN
opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma
FALKENBURG & Co.
's-GRAVENHAGE, Dennenweg 61,
wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te WELTEVREDEN ter beschikking van belangstellenden.

SIEGEL-PIANINO.

Zie beoordeelingen van binnen- en buitenlandsche autoriteiten, Musici en Technici.
HOOFDAGENTSCHAP v. Nederland, Nederl.-Indië, België en Zuid-Afrika,
EERSTE NEDERL. MAATSCHAPPIJ tot Fabr. en Inv. van
Muziek-Instrumenten,
voorh. D. ANSINGH en Co., Zwolle.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 1447.

Ontvangen: Witte en Zwarte Ketan.
Versche Kruiden: Laos-djahé, Koenjit, Temoe koentjie,
Ketella, Bangkoewang, Temoe Lawak, Manissans,
Samballans, Boemboe's.
Gebroken Mie 20 cts. de 5 ons (tijdelijk).
VERSCHÉ PISANG.

OOST en WEST.

RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 195.
Open iederen werkdag van 10 ure v.m. tot 7 ure 's avonds.
Des Zondags van 12 tot 3 ure n.m.
Toegang voor leden der Vereeniging en geïntroduceerden.
Eenvoudige rijstafel, bestaande uit rijst, sajor of kerry, één vleeschgerecht en één sambal (plat du jour) / 0.70.
Diné / 1.25 bestaat uit bijna 't dubbele van 't plat du jour.

J. A. DE GRUIJTER,
SMID en GASFITTER.

Aanleg van Electrische Schellen.
MAGAZIJN VAN
Gaskachels, Gaskronen, Baden, Gasovens, Gascomforen.
Haarden, Kachels, Fornuizen, Geëmailleerde Huishoudelijke
Artikelen en Keuken benodigdheden.
Obrechtstraat 196, hoek Reinkenstraat, Den Haag.